T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ANKARA ÇANKAYA BELEDİYESİ

www.balioglu.net

2020 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2021

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00
www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr
İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ 1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU 9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU 9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI 10
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ 12
7. DENETİM BULGULARI 12
8. EKLER 52

www.balioglu.net

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu 3
Tablo 2: 2020 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu 4
Tablo 3: 2020 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu 4
Tablo 4: 2020 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu 5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri 5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri 6
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler 7
Tablo 8: Taşınmazlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamalar 13
Tablo 9: Makine ve Teçhizatlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamalar 19
Tablo 10: Belediyelerde Kurulması Zorunlu ve İhtiyarı Olan Komisyonlar 33
Tablo 11: Çankaya Belediye Meclisi I. Grup İhtisas Komisyonları 34
Tablo 12: Çankaya Belediye Meclisi II. Grup İhtisas Komisyonları 34
Tablo 13: Renkli ve Desenli Asfalt Kaplaması Yapım İşlerinde Yıllar İtibarıyla Sözleşme Bedeli-Yaklaşık Maliyet Oranları 46

www.balioglu.net

KISALTMALAR

İKİYK	İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu
KDV	Katma Değer Vergisi
TL	Türk Lirası

www.balioglu.net

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Taşınmazlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

2. Sözleşmelere Dayanılarak Girişilen Taahhütlerin Muhasebeleştirilmemesi

3. Mali Tabloların Taşınmazlara İlişkin Doğru Bilgi Sunmaması

4. İndirim Konusu Yapılması Gereken KDV'nin İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabında Muhasebeleştirilmemesi

5. Belediyenin İller Bankasındaki Sermaye Payının Mali Rapor ve Tablolarda Eksik Gösterilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Hakedişlerden Kesintisi Yapılan Asgari Ücret Destek Tutarlarının İlgili Muhasebe Müdürlüğüne Gönderilmemesi

2. Makine ve Teçhizatlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

3. Banka Hesabı ve Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı Arasında Uyumsuzluk Bulunması

4. Hurda İşlemlerinin Sağlıklı Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlayacak Hurda Yönetim Sistemi Kurulmaması

5. Belediye Encümeni'nin Aynı Durumlar İçin Farklı Karar Alması

6. Belediye Tarafından Belirlenen Ücret Tarifelerinde Başkanlık Makamına İndirim Yapma Yetkisi Verilmesi

7. Belediye Tarafından Verilen İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarının Doğru ve Güvenilir Veriler Sunamaması

8. Belediyenin Bazı Alacaklarının Zamanaşımına Uğratılması

9. Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Mevzuatta Belirtilen Sıraya Göre Ödenmemesi

www.balioglu.net

10. Bütçe İçi İşletme ve Şirketlere İlişkin Faaliyet İzleme ve Değerlendirme Raporu Hazırlanmaması

11. Dönem Sonu İşlemlerinin Zamanında Yapılmaması

12. Ecrimisilin Bir Taşınmaz Yönetim Biçimi Haline Gelmesi

13. İhtisas Komisyonları ve Bu Komisyonların Çalışmalarına İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmemiş Olması

14. Kurum Mali Tablolarının İnternet Sitesinde Yayımlanmaması

15. Sokak Hayvanlarının Verdiği Zararlar Nedeniyle Açılan Davaların Belediyeye Mali Yük Getirmesi

16. Sözleşmesi Feshedilen İşten Kaynaklanan Zararların Tazminine Yönelik İşlemlere Başlanılmaması

17. Taşınmaz Kayıt İşlemlerinin Tamamlanmaması

18. Taşınmazların Kamu Kurum ve Kuruluşları Dışında Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Tahsis Edilmesi

19. Yapı Kayıt Belgesi Alınan Yerlerin Emlak Vergisinin Alınmaması

20. Yapı Kullanma İzni Harcının Mevzuatın Öngördüğünün Üzerinde Hesaplanması

21. Yapım İşlerinde Yaklaşık Maliyetin Gerçekçi Hazırlanmaması

22. Mali Tabloların Eki Olarak Önemli Muhasebe Politikaları ve Açıklayıcı Notların Sunulmaması

www.balioglu.net

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Çankaya Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Belediye, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan bir ilçe belediyesidir ve belediyenin sınırları, bulunduğu ilçenin mülki sınırlarıdır.

www.balioglu.net

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanunlarda kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımından ibarettir. Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması da hüküm altına alınmıştır. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracağı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

www.balioglu.net

5393 sayılı Kanun'a göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Çankaya Belediyesinin karar organı olan Çankaya Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere kırkaltı üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört adet belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Çankaya Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı üç adet birim

belirlenmiştir. Bunlar Özel Kalem Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Müdürlüğü ve İç Denetim Birimi'dir. Başkana bağlı memurlar arasından atanan üç başkan yardımcısı, meclis üyeleri arasından görevlendirilen iki başkan yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin yirmi dört adet hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	1.593	1.142
Sözleşmeli Personel	-	24
Kadrolu İşçi	635	591
Geçici İşçi	-	-
Toplam	**2.228**	**1.757**
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	**-**	**2.877**

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu toplam altı adet şirket bulunmaktadır.

www.balioglu.net

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Çankaya Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Çankaya Belediyesinin 2020 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2020 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	222.167.000,00	26.771.300,00/ 8.087.400,00	240.850.900,00	227.921.238,30	12.929.661,70	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	40.060.000,00	2.928.100,00/ 363.000,00	42.625.100,00	39.742.187,14	2.882.912,86	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	509.084.000,00	41.137.100,00/ 40.079.100,00	510.142.000,00	366.772.383,00	143.369.617,00	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	41.000,00	0,00/ 0,00	41.000,00	0,00	41.000,00	0,00
05	Cari Transferler	0,00	28.853.000,00	535.000,00/ 944.000,00	28.444.000,00	24.290.280,31	4.153.719,69	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	139.795.000,00	2.942.040,00/ 12.774.040,00	129.963.000,00	41.088.701,05	88.874.298,95	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	30.000.000,00	40.000.000,00/ 0,00	70.000.000,00	69.906.000,00	94.000,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	60.000.000,00	0,00/ 52.066.000,00	7.934.000,00	52.066.000,00	7.934.000,00	0,00
Toplam		**0,00**	**1.030.000.000,00**	**0,00**	**1.030.000.000,00**	**769.720.789,80**	**260.279.210,20**	**0,00**

www.balioglu.net

Çankaya Belediyesinin 2020 mali yılı bütçesi ile 1.030.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl içinde eklenen ve düşülen ödenekle birlikte 2020 yılı ödenek toplamı yine 1.030.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 769.720.789,80 TL Bütçe Gideri yapılmış, 260.279.210,20 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2020 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	437.311.000,00	410.348.350,54	0,00	410.348.350,54	93,83
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	77.570.000,00	34.876.547,14	0,00	34.876.547,14	44,96
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
05- Diğer Gelirler	476.719.000,00	401.246.247,07	0,00	401.246.247,07	84,17
06- Sermaye Gelirleri	39.900.000,00	95.843.655,62	0,00	95.843.655,62	240,21
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	2.500.000,00	0,00	2.882.432,86	-2.882.432,86	115,30
Toplam	**1.030.000.000,00**	**942.314.800,37**	**2.882.432,86**	**939.432.367,51**	**91,21**

Buna göre 2020 yılında net bütçe geliri % 91,21 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sermaye gelirlerinde (% 240,21) beklenenin üstünde, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde (% 44,96) ise beklenin altında gerçekleşme olmuştur. Sermaye gelirlerindeki artış 92.317.525,99 TL tutarındaki arsa satışından kaynaklanmaktadır. Teşebbüs ve mülkiyet gelirlerindeki azalış ise bütçede ödeneğin yüksek belirlenmesi ile salgından dolayı tahsilatların azalmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 4: 2020 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	222.167.000,00	227.921.238,30	102,59
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	40.060.000,00	39.742.187,14	99,21
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	509.084.000,00	366.772.383,00	72,05
04- Faiz Gideri	41.000,00	0,00	0,00
05- Cari Transferler	28.853.000,00	24.290.280,31	84,19
06- Sermaye Giderleri	139.795.000,00	41.088.701,05	29,39
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	30.000.000,00	69.906.000,00	233,02
Toplam	**1.030.000.000,00**	**769.720.789,80**	**74,73**

Buna göre 2020 yılında bütçe giderleri % 74,73 seviyesinde gerçekleşmiştir. Borç verme giderlerinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar % 133,02 oranında aşılmıştır. Sermaye giderleri ise beklenenin altında (% 29,39) gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2019 yılının 2018 yılına, 2020 yılının 2019 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2018 Yılı (TL) (A)	2019 Yılı (TL) (B)	2020 Yılı (TL) (C)	2019-2018 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2019 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	317.195.801,53	352.306.057,96	410.348.350,54	11,07	16,47
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	45.110.937,70	42.080.913,88	34.876.547,14	-6,72	-17,12

www.balioglu.net

Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	550.000,00	0,00	0,00	-100,00	0,00
Diğer Gelirler	278.790.363,34	285.491.092,11	401.246.247,07	2,40	40,55
Sermaye Gelirleri	43.900.359,83	8.721.140,56	95.843.655,62	-80,13	998,98
Toplam	**685.547.462,40**	**688.599.204,51**	**942.314.800,37**	**0,45**	**36,85**
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	1.846.634,67	2.189.200,30	2.882.432,86	18,55	31,67
Net Toplam	**683.700.827,73**	**686.410.004,21**	**939.432.367,51**	**0,40**	**36,86**

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2020 yılında gelirler bir önceki yıla göre 253.022.363,30 TL'lik (%36,86) artış göstermiştir. Bu çerçevede; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 7.204.366,74TL (%17,12) azalış olmasına rağmen; vergi gelirlerinde 58.042.292,58 TL (%17,12), diğer gelirlerde 115.755.154,96 TL (%40,55) ve sermaye gelirlerinde 87.122.515,10 TL (%998,98) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2018 Yılı (TL) (A)	2019 Yılı (TL) (B)	2020 Yılı (TL) (C)	2019-2018 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2019 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	188.063.612,01	202.395.373,67	227.921.238,30	7,62	12,61
SGK Devlet Prim Giderleri	34.906.722,45	36.659.846,22	39.742.187,14	5,02	8,41
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	377.493.514,60	401.180.827,28	366.772.383,00	6,27	-8,58
Faiz Giderleri	190.529,22	41.339,98	0,00	-78,30	0,00
Cari Transferler	17.597.265,79	21.383.719,27	24.290.280,31	21,52	13,59
Sermaye Giderleri	109.591.808,79	52.762.861,65	41.088.701,05	-51,86	-22,13
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Borç Verme	32.218.000,00	28.450.000,00	69.906.000,00	-11,7	145,72
Toplam	**760.061.452,86**	**742.873.968,07**	**769.720.789,80**	**-2,26**	**3,61**

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2020 yılında 2019 yılına göre 26.846.821,73 TL (%3,61) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2020 yılında personel giderlerinin 25.525.864,63 TL (%12,61), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 3.082.340,92TL (%8,41) arttığı görülmektedir. Bunun yanında mal ve hizmet alımı giderlerinde 34.408.444,28 TL (%8,58) ve sermaye giderlerinde 11.674.160,60 TL azalış olmuştur. Borç verme gider kaleminde meydana gelen 41.456.000,00 TL (145,72) artış ise Çankaya Belediyesinin hissedarı olduğu şirketlere yapılan 69.906.000,00 TL'lik sermaye artırımı ödemesinden kaynaklanmaktadır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin

www.balioglu.net

faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2020 yılı Faaliyet Gideri 2.925.779.472,51 TL, Faaliyet Geliri 3.566.776.142,40 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 640.996.669,89 TL olarak gerçekleşmiştir.

Çankaya Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Çankaya Belde Sosyal Etkinlikler Gıda Temizlik Eğitim Bilişim Sanayi ve Tic. A.Ş.	59.000.000,00	59.000.000,00	100
2	Çankaya İmar Proje İnşaat Maden Belde Gereksinmeleri Sanayi ve Tic. A.Ş.	41.000.000,00	41.000.000,00	100
3	Çankaya Personel A.Ş.	200.000,00	200.000,00	100
4	Çankaya Bel-Pet Akaryakıt ve Türevleri Ltd. Şti.	3.850.000,00	3.850.000,00	100
5	Sağlık Kaynak Suyu A.Ş.	1.000.000,00	50.000,00	5
6	Metropol İmar İnşaat Taahhüt Proje San. Ve Tic. A.Ş.	20.000.000,00	48.000,00	0,24

www.balioglu.net

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Çankaya Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

a) Mizan cetveli

b) Temel mali tablolar

1) Bilanço

2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

www.balioglu.net

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

www.balioglu.net

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

www.balioglu.net

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 55'inci maddesinde; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini teminen idare tarafından oluşturulan süreçler ile iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünü olarak tanımlanmıştır.

Kamu idarelerince iç kontrol sisteminde uygulanacak yöntem ve standartlar, 5018 sayılı Kanun'un anılan maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenecektir. Bu yetkiye istinaden İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar ile Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Çankaya Belediyesinin iç kontrol sistemi Tebliğ'de öngörülen; kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri açısından değerlendirilmiştir.

- Çankaya Belediyesinde görev yapan dört iç denetçi olmasına rağmen, 2020 yılı dönemine ilişkin herhangi bir iç denetim faaliyetinin yapılmadığı ve dolayısıyla iç denetim raporunun olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla iç denetim birimi iç kontrol sistemi denetimini de yerine getirmemiştir.
- Belediye bünyesinde "İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu" oluşturulmuştur. Strateji Geliştirme Birimi iç kontrol strateji belgesi çerçevesinde yıllık olarak hazırlanan iç kontrol eylem planı uygulamaları hakkında 6 aylık İzleme ve Değerlendirme Raporları hazırlayarak üst yönetime sunmuş olmasına rağmen İKİYK tarafından iç kontrol çalışmalarının değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi hususunda bir çalışma yapılmadığı, kurul raporu yazılmadığı, 2020 yılı sonuna kadar İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu Faaliyet Raporu düzenlenmediği görülmüştür.
- Kurumda ihtiyaç analizine dayalı hizmet içi eğitim planlamasında ve yürütülmesinde eksiklikler bulunmaktadır.
- İdare kurumsal risklerini belirlemiş ancak bunun uygulamaya aktarılmasında eksiklikler mevcuttur. Riskler kurum personelinin katılımıyla belirlenmemiş, risklerin değerlendirmesi yapılmamıştır.
- Yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkanı sunacak bir yönetim bilgi sistemi bulunmamaktadır.
- Yetki devirlerinin sınırlarının yazılı olarak belirlenmediği görülmüştür.

Belediyenin iç kontrol sistemine ilişkin yürüttüğü faaliyetler ve ulaştığı sonuçlar değerlendirildiğinde; İç Kontrol Uyum Eylem Planında belirlenen bazı faaliyetlerin 2020 yılı sonu itibarıyla tamamlanmış olduğu görülmüştür. Ancak iç kontrol sisteminin mevzuata uygun bir şekilde gelişiminin devamı için yukarıda belirtilen eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.

www.balioglu.net

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Ankara Çankaya Belediyesi 2020 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

www.balioglu.net

BULGU 1: Taşınmazlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

Belediyenin mülkiyetinde bulunan bir kısım taşınmazlara yönelik bakım onarım niteliğindeki harcamaların, taşınmazın kayıtlı değerine ilave edilmeyip doğrudan 630 Giderler Hesabında izlendiği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin; *"25 Maddi duran varlıklar"* başlıklı 186'ncı maddesinde; maddi duran varlıklar hesap grubunun, kurumun faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlıklar ile bunlara ilişkin birikmiş amortismanların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in; "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinin *"Maddi duran varlıkların hesaplara alınması"* başlıklı (a) bendinde, maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyetin ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edileceği ve amortisman hesaplamasında dikkate alınacağı ifade edilmiş olup maddi duran varlıklar için bunların dışında yapılan her türlü normal bakım ve onarım harcamalarının gider olarak kaydedilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu hükümlere göre kamu idaresinin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen

ve yararlanma süresi bir yıldan fazla olan maddi duran varlıklar, edinme tarihindeki maliyet bedelleri ile ilgili maddi duran varlık hesabına kaydedilmelidir. Söz konusu varlıkların iyileştirilmesi ömrünün uzatılması veya veriminin artırılması amacı ile yapılan değer artırıcı harcama tutarlarının da kayıtlı değerlerine ilave edilmesi gerekmektedir. Söz konusu varlıkların giderleştirilmesi ise kendilerinden beklenen yararlanma süresi içerisinde amortisman ayırmak sureti ile olmalıdır.

Bununla birlikte, 04.11.2015 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin "*Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları"* başlıklı 6'ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasında taşınırlar için yapılan ve 14.000,00 TL'yi aşan harcamalar ile taşınmazlar için yapılan ve 34.000,00 TL'yi aşan harcamaların değer artırıcı harcama olarak kabul edilmesi gerekmekte olduğu ifade edilmektedir.

Tablo 8: Taşınmazlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamalar

Muhasebe Kodu	Niteliği	Toplam Tutar
630.03.08.01.90	Diğer Hizmet Binası Bakım ve Onarım Giderleri	1.495.070,03
630.03.08.03.01	Sosyal Tesis Bakım ve Onarımı Giderleri	2.730.844,80
630.03.08.06.01	Yol Bakım ve Onarımı Giderleri	1.731.355,00

www.balioglu.net

2020 yılı muhasebe taşınmaz kayıtları üzerinde yapılan incelemede yukarıdaki tabloda yer alan ve bunlara yönelik yapılan değer artırıcı harcama sınırını aşan nitelikteki bakım, onarım ve tadilat giderleri, ilgili maddi duran varlığın maliyetine eklenmek yerine doğrudan gider yazılmıştır.

Bu durum, mali tablolarda 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının 1.731.355,00 TL 252 Binalar Hesabının 4.225.914,83 TL noksan; 630 Giderler Hesabının ise 5.957.269,83 TL fazla görünmesine yol açmaktadır.

BULGU 2: Sözleşmelere Dayanılarak Girişilen Taahhütlerin Muhasebeleştirilmemesi

Belediyenin sözleşmelere dayanarak giriştiği taahhütlerinin ve bunların yerine getirilen kısımlarının muhasebeleştirilmemesi nedeniyle Kurum bilançosunun söz konusu yüklenimlere ilişkin bilgi sunmadığı görülmüştür.

Mali sonuçları henüz ortaya çıkmamış olmakla beraber, idare açısından gelecekte yükümlülük oluşturacak nitelikteki sözleşmeye bağlı taahhütlerin, tam açıklama ilkesi gereği

muhasebeleştirilerek raporlanması gerekmektedir. Bu yönde Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde düzenlemeler bulunmaktadır.

Anılan Yönetmelik'in 448'inci maddesi ile bir hesap grubu olarak taahhüt hesapları belirlenmiş, sözleşmelere dayanılarak girişilen gider taahhütlerine ilişkin bilgilerin de bu hesaplarda izleneceği belirtilmiştir. Yönetmelik'in 920-Gider Taahhütleri Hesabı'nın 451'nci maddesinde ise; *"Girişilen taahhüt tutarları ile bunlara ilave edilen her türlü taahhüt artışı bu hesaba borç, 921-Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabına alacak kaydedilir."* denilmektedir.

Buna göre sözleşmelere dayanılarak girişilen taahhüt tutarlarının 920-Giderler Taahhütleri Hesabı ve 921-Gider Taahhütleri Karşılığı hesabı aracılığıyla izlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede ihale mevzuatı uyarınca yapılan ihaleler sonucunda imzalanan sözleşmelerin bedellerinin bu hesaplarda takip edilmediği tespit edilmiştir. Bu durum ise, gelecek dönemlerde ortaya çıkacak mali yükümlülüklerin mali tablolar aracılığı ile raporlanmamasına neden olmaktadır.

www.balioglu.net

Bu itibarla, gelecek dönemlerde ortaya çıkacak yükümlülüklerin mali tablolarda raporlanmasını teminen sözleşmeye dayanılarak girişilen taahhütlerin, 920 ve 921 nolu hesaplar aracılığıyla muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Mali Tabloların Taşınmazlara İlişkin Doğru Bilgi Sunmaması

Çankaya Belediyesinin mülkiyetinde bulunan taşınmazların cins tashihi ile değerleme çalışmalarının tamamlanmaması nedeniyle mali tablonun söz konusu varlıklara ilişkin doğru ve güvenilir bilgi sunmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde, kamu kaynağı olarak sayılan taşınmazların, mali saydamlığı ve hesap verilebilirliği sağlayacak şekilde kayıtlara alınması gerekmektedir. Bu itibarla, taşınmazların fiili envanterinin yapılması ve mevzuata uygun olarak belirlenen değerler üzerinden mali tablolara alınması önem arz etmektedir.

Kamu idarelerince yapılacak envanter çalışmaları, 02.10.2006 tarih ve 26307 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'te düzenlenen kayıt işlemleri çerçevesinde yürütülmektedir.

Anılan Yönetmelik'in 5'inci maddesinde; taşınmazların maliyet bedeli veya rayiç değer üzerinden kayıtlara alınması gerektiği ifade edilmiştir. Benzer bir düzenlemeye taşınmazların muhasebeleştirilmesine ilişkin çerçevenin çizildiği Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 26'ncı maddesinde verilmiştir.

Envanteri tamamlanan ve gerçek değeri tespit edilen taşınmazlar, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 188-193'üncü maddeleri arasında yer alan düzenlemeler uyarınca varlığın cinsine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yer Altı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252 Binalar Hesabına kaydedilerek raporlanacaktır.

Yapılan incelemelerde; Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünden alınan bilgiler ile Belediye kayıtlarında yer alan taşınmaz sayısının yaklaşık olarak birbiriyle tutarlı olduğu ancak taşınmazların mevcut kullanım şeklinde meydana gelen değişikliklerin dikkate alınmadığı, mezkur Yönetmelik'in 10'uncu maddesinde öngörülen cins tashihi işlemlerinin yapılmadığı, envanter ve muhasebe kayıtlarında mevzuatta öngörülenin aksine fiili durumun yerine tapuda kayıtlı durumun esas alındığı görülmüştür.

www.balioglu.net

Öte yandan, Belediye tarafından envanterde bulunan taşınmazların gerçek değerinin tespitine ilişkin çalışmaların yapılmadığı, dolayısıyla söz konusu varlıkların, mevzuatta öngörüldüğü şekli ve gerçek değeri ile raporlanmadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla, mali tabloların Kurum'un taşınmazlarına ilişkin doğru ve güvenilir bilgi sunmasını teminen cins tashihi ile değerleme çalışmaların en kısa sürede tamamlaması ve muhasebe kayıtlarının gerçeği yansıyacak şekilde düzeltilmesi; bu çalışmalar sonlandırılana kadar da muhasebe kayıtlarının fiili durum esas alınarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 4: İndirim Konusu Yapılması Gereken KDV'nin İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabında Muhasebeleştirilmemesi

İndirim konusu yapılması gereken katma değer vergisi tutarlarının 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi hesabında muhasebeleştirilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 153 ve 154'üncü maddesinde, 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabının niteliği ve işleyişi düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemelere göre, bir bedel karşılığı satmak üzere üretilen mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın alınan mal veya hizmete ilişkin olarak ödenen Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılarak bu hesaba kaydedilecektir.

Bunun dışında kurumun satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınan mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılamayacaktır.

Çankaya Belediyesine bağlı 2 adet bütçe içi işletme bulunmaktadır. Bu işletmeler bir bedel karşılığı satmak üzere hizmet üretmekte, bu hizmetlerin üretimi için ise mal ve hizmet alımlarında bulunmaktadır. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ışığında, bütçe içi işletmelerin ürettiği hizmetlerde kullanılmak üzere satın alınan mal ve hizmet alımlarına ilişkin olarak ödenen katma değer vergisinin indirim konusu yapılması ve 191- İndirilecek Katma Değer Vergisi hesabında takip dilmesi gerekmektedir.

Ancak yapılan inceleme de, bütçe içi işletmelerin ödemiş olduğu KDV tutarlarının 191 hesabında takip edilmediği, bunun yerine 630 Giderler hesabına alınarak doğrudan giderleştirildiği anlaşılmıştır. Yapılan bu işlem sonucunda 191 hesabı gerçeği yansıtmadığı gibi 630 Giderler Hesabının olması gerekenden daha fazla tutarda bilgi sunmasına neden olmaktadır.

www.balioglu.net

Sonuç olarak Belediyenin KDV yükümlülükleri ve giderlerine ilişkin bilginin tam ve güvenilir olarak mali tablolarda raporlanmasını teminen bir bedel karşılığı satılmak üzere üretilen mal veya hizmetlerin üretim girdileri için ödenen KDV'nin 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Belediyenin İller Bankasındaki Sermaye Payının Mali Rapor ve Tablolarda Eksik Gösterilmesi

Çankaya Belediyesinin İller Bankasındaki sermaye payının mali rapor ve tablolarda eksik kaydedildiği görülmüştür.

08.02.2011 tarih ve 27840 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun' un 4' üncü maddesinin 1' inci fıkrasına göre *"il özel idareleri ve belediyeler bankanın ortaklarıdırlar."* 3' üncü fıkranın (a) bendinde de, *"İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'a göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarların"* Bankanın sermayesine ekleneceği belirtilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 240 Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı bölümü *"Hesabın niteliği"* başlıklı 178'inci maddesinde; ***"****Bu hesap, kanuni yetkilere dayanılarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarlar ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların izlenmesi için kullanılır."* denilerek, kanuni yetkilere dayanılarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarların 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına kaydedilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Ancak yapılan incelemede İller Bankası hesaplarına fiili olarak iştirak edilen tutarlar ile Belediye kayıtları arasında fark olduğu tespit edilmiş olup, Bu fark nedeniyle 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının 6.186.801,88 TL eksik bilgi verdiği tespit edilmiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

www.balioglu.net

BULGU 1: Hakedişlerden Kesintisi Yapılan Asgari Ücret Destek Tutarlarının İlgili Muhasebe Müdürlüğüne Gönderilmemesi

Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımları kapsamındaki işçilikler için ödenen asgari ücret destek tutarları yüklenici hakedişlerinden kesilmiş ancak ilgili muhasebe müdürlüğüne gönderilmeyip 333 Emanetler Hesabında bekletilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Geçici 75'inci maddesinin birinci fıkrasında; 2018 yılında bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının, 2018 yılı Ocak ile Eylül ayları için Bakanlar Kurulunca tespit edilen günlük tutar ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın, bu işverenlerin Kuruma ödeyecekleri sigorta primlerinden mahsup edileceği şeklinde düzenleme yapılmıştır. Bu tutarın İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacağı hüküm altına alınmıştır.

10.02.2016 tarih 2016-4 numaralı Sosyal Güvenlik Kurumu Genelgesi'nin İhale Makamlarınca Destekten Yaralanan İşverenlerin Hakedişlerinden Yapılacak Kesintilere İlişkin Usul ve Esaslar başlıklı bölümünün son fıkrasında; Hakedişten kesilen tutarlar veya emanete alınan tutarlar, Sosyal Güvenlik Kurumunun "İdarelerce e-borç sorgulama" ekranından görüntülenerek destek tutarının kesinleşmesinden sonra genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere

illerde muhasebe müdürlüklerinin ilçelerde ise mal müdürlüklerinin banka hesaplarına aktarılacağı belirtilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran işverenlerce bildirilen sigortalılara ilişkin, işverenlere asgari ücret destek yardımı yapılacağı ve idarelerin hizmet alımı suretiyle çalıştırdığı personel için düzenlemiş olduğu hakedişlerden Hazine ya da İşsizlik Sigortası Fonu tarafından karşılanan asgari ücret destek tutarlarının kesileceği anlaşılmaktadır. Destek tutarının kesinleşmesinden sonra ise hakedişten kesilen ya da emanete alınan tutarların genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere illerde muhasebe müdürlüklerine, ilçelerde ise mal müdürlüklerine aktarılması gerekmektedir.

Bu kapsamda hakedişlerden kesinti yapılan asgari ücret destek tutarı 5.029.355,51 TL'ye ulaşmasına rağmen ilgili tutar ildeki Muhasebe Müdürlüğüne aktarılmamıştır. Bu nedenle mali tablolarda 333 Emanetler Hesabı 5.029.355,51 TL fazla görülmektedir.

www.balioglu.net

BULGU 2: Makine ve Teçhizatlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

Belediyenin mülkiyetinde bulunan bir kısım makine ve teçhizatlara yönelik bakım onarım niteliğindeki harcamaların, taşınmazın kayıtlı değerine ilave edilmeyip doğrudan 630 Giderler Hesabında izlendiği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin; *"25 Maddi duran varlıklar"* başlıklı 186'ncı maddesinde; maddi duran varlıklar hesap grubunun, kurumun faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlıklar ile bunlara ilişkin birikmiş amortismanların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in; "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinin *"Maddi duran varlıkların hesaplara alınması"* başlıklı (a) bendinde, maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyetin ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edileceği ve amortisman hesaplamasında dikkate alınacağı ifade edilmiş olup maddi duran varlıklar için bunların dışında yapılan her türlü normal bakım ve onarım harcamalarının gider olarak kaydedilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu hükümlere göre kamu idaresi faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve

yararlanma süresi bir yıldan fazla olan maddi duran varlıklar, edinme tarihindeki maliyet bedelleri ile ilgili maddi duran varlık hesabına kaydedilmelidir. Söz konusu varlıkların iyileştirilmesi ömrünün uzatılması veya veriminin artırılması amacı ile yapılan değer artırıcı harcama tutarlarının da kayıtlı değerlerine ilave edilmesi gerekmektedir. Söz konusu varlıkların giderleştirilmesi ise kendilerinden beklenen yararlanma süresi içerisinde amortisman ayırmak sureti ile olmalıdır.

Bununla birlikte 04.11.2015 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin "*Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları"* başlıklı 6'ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasında taşınırlar için yapılan ve 14.000,00 TL'yi aşan harcamalar ile taşınmazlar için yapılan ve 34.000,00 TL'yi aşan harcamaların değer artırıcı harcama olarak kabul edilmesi gerekmekte olduğu ifade edilmektedir.

Tablo 9: Makine ve Teçhizatlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamalar

Muhasebe Kodu	Niteliği	Toplam Tutar
630.03.07.03.02	Makine Teçhizat Bakım ve Onarım Giderleri	934.952,66
630.03.07.03.04	İş Makinası Onarım Giderleri	526.725,00

www.balioglu.net

Bu itibarla, 2020 yılı maddi duran varlıklar kayıtları üzerinde yapılan incelemede yukarıdaki tabloda yer alan makine ve teçhizatlara yönelik yapılan değer artırıcı harcama sınırını aşan nitelikteki bakım, onarım ve tadilat giderleri, ilgili maddi duran varlığın maliyetine eklenmek yerine doğrudan gider yazılmıştır.

Bu durum, mali tablolarda 253 tesis, makine ve cihazlar hesabının 1.461.677,66 TL noksan; 630 giderler hesabının ise 1.461.677,66 TL fazla görünmesine yol açmaktadır.

BULGU 3: Banka Hesabı ve Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı Arasında Uyumsuzluk Bulunması

102-Banka Hesabı ile 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesaplarının mevzuata uygun biçimde kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 102-Banka Hesabının niteliğini düzenleyen 55'inci maddesinde, bu hesabın, kurum adına bankaya yatırılan paralar ve bankaya takas için verilen çeklerden, takas işlemi tamamlananlar ile düzenlenen çek ve gönderme emirlerinden ilgililerine ödendiği veya gönderildiği bildirilen çek ve gönderme emri tutarlarının kaydı için kullanılacağı düzenlenmiştir. Yine aynı Yönetmelik'in bu hesabın işleyişini düzenleyen 57'inci maddesinde ise, bankaca kuruma gönderilen banka hesap özet cetvelleri ile

ödendiği veya ilgili yerlere gönderildiği bildirilen çek veya gönderme emri tutarları bu hesaba alacak, 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Bahse konu Yönetmelik'in 58'inci maddesinde ise 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı'nın niteliği düzenlenmiş, bu hesabın, kurumun bankadan çekle veya gönderme emri ile yaptıracakları ödeme ve göndermelerin izlenmesi için kullanılacağı düzenlenmiştir. Aynı Yönetmelik'in bu hesabın işleyişini düzenleyen 60'ıncı maddesinde ise düzenlenen çek ve gönderme emirlerinden, muhasebe birimlerine gönderilen banka hesap özet cetvelleriyle, bankaca hak sahiplerine ödendiği veya ilgili yerlere gönderildiği bildirilen paralar bu hesaba borç, 102-Banka Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca, Kurum'a ait banka hesaplarından herhangi bir para çıkışının yapılabilmesi için çek ve gönderme emri düzenlenmesi, düzenlenen çek ve gönderme emirlerinin banka tarafından tahsil edildiği anlaşıldığında ise 102-Banka Hesabına alacak, 103 Verilen Çekler Hesabına borç kaydı yapılması gerekmektedir. Banka hesaplarından hangi nedenle olursa olsun para çıkışı yapıldığında yukarıda ki muhasebe kaydının yapılması Yönetmelik'in amir hükmü olduğuna göre her işlemde bahsedilen muhasebe kaydının yapılması gerekmektedir. Bu işlemin doğal sonucu ise yılsonu mizanında 102-Banka Hesabına yapılan toplam alacak kaydı tutarı ile 103 Hesabına yapılan toplam borç kaydı tutarının eşit olmasıdır.

Ancak Kurum'un 2020 yılı mizanı incelenmesinden, 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı borç toplamının 583.632.342,21TL, 102 Banka Hesabı alacak toplamının ise 1.194.441.156,72 TL, aradaki farkın 610.808.814,51 TL olduğu görülmüştür. Söz konusu farklılık, banka hesapları arasındaki virman işlemlerinin, 103 ve 108 numaralı hesaplar kullanılmadan, doğrudan 102 Banka Hesabının vadesiz ve vadeli alt hesapları arasında aktarma yapılması suretiyle gerçekleşmesinden kaynaklanmaktadır. Bu eşitliğin sağlanmamış olması ise, banka ve çek hesabına ilişkin muhasebe kayıtlarının ilgili mevzuata uygun olarak tam ve zamanında yapılmadığını göstermektedir.

www.balioglu.net

BULGU 4: Hurda İşlemlerinin Sağlıklı Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlayacak Hurda Yönetim Sistemi Kurulmaması

Belediye bünyesinde hurdaya ayrılan demirbaşların, toplanması, ambara giriş, satış ve imha işlemlerine ilişkin kurumsal bir düzenleme bulunmadığı; hurda yönetiminin etkin bir şekilde gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 28'inci maddesi ile hurdalarla ilgili getirilen düzenleme aşağıdaki gibidir:

"MADDE 28 – Hurdaya ayırma nedeniyle çıkış

1. *Ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırlar, biri işin uzmanı olmak kaydıyla harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirilir. Yeterli sayı veya nitelikte personel bulunmaması halinde komisyonlar diğer kamu idarelerinden talep edilecek üyelerin katılımıyla oluşturulabilir.*
2. *Komisyonca yapılan değerlendirme sonucunda hurdaya ayrılması uygun görülmeyen taşınırlar hakkındaki gerekçeli karar harcama yetkilisine bildirilir.*
3. *Komisyonca hurdaya ayrılmasına karar verilenler için ise Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı düzenlenir.*
4. *Hurdaya ayrılmasına karar verilen taşınırlar harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılır.*
5. *Birinci fıkraya göre harcama yetkilisince oluşturulacak komisyon tarafından ekonomik değerinin olmadığı veya teknik, sağlık, güvenlik ve benzeri nedenlerle imha edilmesinin şart olduğuna karar verilen taşınırlar, harcama yetkilisinin onayı ile imha edilir. İmha, komisyon veya komisyonun gözetiminde uzman kişiler tarafından yapılır. Bu işleme ilişkin ayrıca bir **imha tutanağı** düzenlenir. İmha işleminde özel mevzuat hükümleri öncelikle dikkate alınır.*
6. *Hurdaya ayrılan veya imha edilen taşınırlar Taşınır İşlem Fişi düzenlenerek kayıtlardan çıkarılır. Fişin ekine Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağının bir nüshası bağlanır.*
7. *İlgili mevzuatı gereğince, kasko sigortası yaptırılmış taşıt ve iş makineleri ile ekipmanın risk sonrası hurdaya ayrılarak kayıtlardan çıkarılması durumunda hurdası, kasko*

www.balioglu.net

sigortası genel şartlarına dayanılarak sigorta şirketine verilebilir. Bu durumda rizikonun gerçekleşmesi anındaki gerçeğe uygun değeri sigorta şirketinden tahsil edilir."

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 28'inci maddesi hükmü gereğince, ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırlar, biri işin uzmanı olmak kaydıyla harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirilip, harcama yetkilisi veya üst yöneticinin onayı ile hurdaya ayrılma işleminin tamamlanması gerekmektedir.

Anılan komisyonca yapılan değerlendirme sonucunda hurdaya ayrılması uygun görülmeyen taşınırlar hakkındaki gerekçeli karar harcama yetkilisine bildirilir. Komisyonca hurdaya ayrılmasına karar verilenler için ise Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı düzenlenerek hurda ambarına gönderilir. Komisyonun yapacağı değerlendirme sonucunda hurdaya ayrılan taşınırın, ekonomik değer taşıyıp taşımamasına bağlı olarak imha edilmesi veya satılması mümkündür. Mevzuat gereği oluşturulması gereken ikinci bir komisyon daha vardır. Bu komisyonun görevi; ekonomik ömrünü tamamlamadan teknik ve fiziki nedenlerle hizmet dışı bırakılması gereken taşınırlarla ilgili olarak, sorumluların tespit edilmesi ve taşınırların değerinin belirlenmesidir. Kamu malına verilen zarara ilişkin sorumlulukların tespitinden sonra ilgililerden rücu edilmek suretiyle sebep oldukları zarar tahsil edilmelidir.

5591 Sayılı Kanun'a göre kurulan ve halen aynı hukuki yapı ve yetkileri koruyan Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKE) Genel Müdürlüğü, yasalarla kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşlarının hurdalarını, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nca her altı ayda bir belirlenen fiyatlar üzerinden satın alarak, savunma sanayi ihtiyaçlarına yönelik üretimlerinde kullanmaktadır. MKE kamu kurumlarının hurdalarının sahibi konumunda olup, hurdaları toplamaya yetkili tek kamu kuruluşudur. Bu nedenle kurumların her türlü hurda malzemelerini MKE Hurda İşletmesi müdürlüğüne satış suretiyle devretmeleri kanuni bir zorunluluktur.

Hurda ambarı, çeşitli nedenlerle kullanılmaz hale gelen taşınırların biriktirildiği yerlerdir. Hurda ambarına hurda ambar sorumlusu atanması, ambara giriş çıkışların tutulacak hurda defterinde takip edilmesi, etkin bir hurda yönetiminin vazgeçilmez unsurudur. Hurda ambarında muhafaza altına alınan taşınırlardan, satışına karar verilenler usulü dairesinde satılırken imha edilmesine karar verilen taşınırlar, komisyon huzurunda imha edilir. Bu işleme

www.balioglu.net

ilişkin bir imha tutanağı düzenlenmelidir. Hurdaya ayrılan veya imha edilen taşınırlar Taşınır İşlem Fişi düzenlenerek kayıtlardan çıkarılır.

Yukardaki hususları kapsayan bir hurda süreci oluşturulmasını sağlayacak kurumsal düzenlemeler yapılarak etkin bir hurda yönetimi altyapısı kurulması gerekmektedir.

BULGU 5: Belediye Encümeni'nin Aynı Durumlar İçin Farklı Karar Alması

Belediye encümeninin aynı hukuksal niteliğe sahip fiil ve durumlarda farklı hukuki sonuç doğuran kararlar aldığı görülmüştür.

Belediyelere gerek 5393 sayılı Belediye Kanunu gerek diğer Kanunlarla (Örneğin: 5326 sayılı Kabahatler Kanunu, 1608 sayılı Kanun, 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu.) kendisine verilen görev ve sorumlulukların gereği gibi yerine getirilmesini sağlamak amacıyla idari para cezası verme yetkisi tanınmıştır.

Kanunlarla öngörülen bu cezaların verilmesinde, 5393 sayılı Kanun'un 34'üncü maddesi gereği, belediyenin karar organlarının biri olan belediye encümeni görevli ve yetkilidir.

www.balioglu.net

Encümen, sözü edilen görev ve yetkisini kullanırken takdir hakkına sahip olmayıp Kanun'un metninden açıkça anlaşılacağı üzere, kanunların ceza verilmesini öngördüğü bir fiilin veya durumun kendisine havale edilmesini müteakip çalışma usul ve esaslarına uygun olarak ceza kararı vermek zorundadır.

Diğer taraftan, Anayasa'nın *"Kanun önünde eşitlik"* başlıklı 10'uncu maddesinde, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağı belirtildikten sonra devlet organları ile idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda olduğu hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın bahsi geçen maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi ile hukuksal durumları aynı olanların yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulması öngörülmüş, aynı durumda bulunan kişilere ayrı kurallarının uygulanması yasaklanmıştır.

Bu açıklamalara göre, belediyelere değişik yasalarla muhtelif konularda tanınan idari para cezası verme yetkisinin, aynı yasada aynı kuralı ihlal eden kişilere aynı idari para cezası uygulanması şeklinde kullanılması hukuki bakımdan zorunludur.

Ancak, Çankaya Belediyesi encümen kararlarının incelenmesi neticesinde, bazı encümen kararlarında, kanunlarda öngörülen cezalar verilirken, aynı hukuksal durumda olan kişilerin farklı işlemlere tabi tutulduğu görülmüştür. Örneğin, bir encümen kararında ruhsat dışı faaliyet gösteren iş yeri ile ilgili sadece faaliyetten men kararı verilmişken; aynı konudaki başka bir encümen kararında faaliyetten men kararının yanında idari para cezası da verilmiştir. Yine başka bir örnekte, mesul müdür belgesinin bulunmaması şeklinde yapılan tespitlere istinaden Encümenin farklı kararlar aldığı; bir işletmeye ilişkin kararda idari para cezası öngörülürken, başka bir işletmeye ilişkin kararda işyerinin faaliyetten men'ine karar verildiği görülmüştür. Böyle bir uygulamanın Anayasa'ya ve kanunlara aykırı olduğu açıktır.

Bu itibarla, Belediye Encümenince karar verilirken, kanun önünde eşitlik ilkesine uygun bir biçimde aynı nitelikteki fiil ve durumların aynı işleme tabi tutulması gerekmektedir.

BULGU 6: Belediye Tarafından Belirlenen Ücret Tarifelerinde Başkanlık Makamına İndirim Yapma Yetkisi Verilmesi

www.balioglu.net

Belediye meclisince belirlenen ücret tarifeleri içerisinde isteğe bağlı bazı hizmetlere yönelik ücretler için başkanlık makamına indirim yetkisi verildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirleme görev ve yetkisi belediye meclisine tevdi edilmiştir. Ayrıca 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 97'nci maddesinde ücrete tabi işler için ***"Belediyeler bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet (...) için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediye'ye tekel olarak verilmiş işler kendi özel hükümlerine tabidir."*** hükmü yer almaktadır. Ancak ücret tarifeleri üzerinde yapılan çalışmalar neticesinde başkanlık makamına indirim yapma yetkisinin verildiği tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, 19.01.2002 tarih ve 24645 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4736 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinin birinci fıkrasında; *"Belediyelerin mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulayamayacağı"* ***hükmü ile mezkûr maddenin altıncı fıkrasında;*** *"Bakanlar Kurulu birinci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye yetkilidir."* ***hükümleri yer almaktadır.***

4736 sayılı Kanunda belediyeler tarafından üretilen mal ve hizmet bedellerinde

işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmayacağı (Bakanlar Kurulunca muaf tutulan kişi ve kurumlar hariç) açıkça ifade edilmiştir.

Bu itibarla, üretilen mal ve hizmet bedellerinin belirlenmesinde 4736 sayılı Kanun'a aykırı indirimlerin uygulanmaması gerekmekte olup, 2020 yılı ücret tarifesinde başkanlık makamına indirim yapma yetkisi verilen isteğe bağlı ücretler şu şekildedir:

- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İlköğretim, Orta, Lise ve Dengi Meslek Okulları ve Belediyemizin kendi yapacağı ve yaptıracağı yapılar ile, Belediyemize hibe veya bağış yolu ile yapılacak yapılar tarifedeki ücretler ile yol katılım bedelinden muaf tutulacaktır.

- Tarifedeki hizmetler, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve diğer İlçe Belediyeleri tarafından talep edildiğinde mütekabiliyet esaslarına göre işlem yapılır, ayrıca başvuruda bulunanın kamu kurum ve kuruluşu olması ve mülkiyetinin kamuya ait olması kaydı ile ve Başkanlık Makamı Olur'una bağlanmak koşulu ile tarifedeki ücretlerin bir kısmı veya tamamı muaf tutulabilecektir.

- Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı mülkiyeti tümüyle kamuya ait İlköğretim, Orta, Lise ve Dengi Meslek Okullara ilişkin, Ankara Valiliği yatırım izleme ve koordinasyon Başkanlığınca yapılan ruhsat işlemlerine esas talep başvurularında tarifedeki ücretlerden muaf tutulacaktır.

Hal böyleyken, isteğe bağlı hizmetler için başkanlık makamına indirim yapma yetkisi verilmemesi gerekirken, böyle yapılmayarak yukarıda yer verilen hizmetler için başkanlık makamına indirim yetkisi tanındığı tespit edilmiştir.

BULGU 7: Belediye Tarafından Verilen İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarının Doğru ve Güvenilir Veriler Sunamaması

Çankaya Belediyesi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü'nce tutulan işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin işyeri listesinin doğru ve güvenilir bilgi sunmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Belediyenin yetkileri ve imtiyazları"* başlıklı 15'inci maddesinin (c) bendinde *"Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek."*, (l) bendinde *"Gayrisıhhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek."* belediyenin yetki ve imtiyazları

www.balioglu.net

arasında sayılmıştır. Yine, 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun'un 3'üncü maddesinin (b) bendiyle, belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ile işletmelere işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye belediyelerin yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bunun yanında, İşyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlemek amacıyla çıkarılan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik ile işyerlerinin ruhsatlandırılmasına ilişkin daha detaylı düzenlemeler yapılmıştır.

Söz konusu Yönetmelik ile ruhsatı vermeye yetkili idarenin tanımı yapılmış, büyükşehir belediyesi bulunan illerde, büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesinin, bunun dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe belediyesinin ruhsatı vermeye yetkili idare olduğu ifade edilmiştir. Buna göre, Çankaya Belediyesi sınırları içerisinde ve Ankara Büyükşehir Belediyesinin ruhsat vermeye yetkili olmadığı hususlarda işyerlerine ruhsat vermeye Çankaya Belediyesi yetkilidir.

İdare'nin ruhsat vermeye yetkili olduğu işyerleri hakkında mevzuatın öngördüğü iş ve işlemler Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü tarafından, yukarı yer verilen yasal düzenlemeler ile Çankaya Belediye Başkanlığı Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü Kuruluş Görev Yetki Sorumluluk Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında yürütülmektedir. Söz konusu Yönetmelik'te işyerlerinin sicil numaralarına göre arşivini düzenlemek bu Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Yine aynı Yönetmelik'le "Arşiv ve dokümantasyon bürosunun" kurulması öngörülmüş, müracaatta bulunulan işyerlerini belirli bir sicil numarası altında sınıflandırarak arşivlemek büronun görevleri arasında sayılmıştır.

Ancak yapılan inceleme de, Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü bünyesinde tutulan ruhsatlı işyerlerini gösterir listenin güncel durumu yansıtmadığı, listenin mevcut ruhsatlı işyerlerinden başka ruhsata tabi faaliyetini sonlandırmış kişileri de içerdiği anlaşılmıştır.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerlerinin güncel durumu yansıtmaması sonucunda, bir yandan İdare'nin gelir kaynakları arasında olan İlan ve Reklam Vergisi, Eğlence Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi gibi kapsamına işyerlerini alan vergi gelirlerine ilişkin tahakkukların sağlıklı bir şekilde yapılıp yapılmadığının kontrolünü zorlaşmakta diğer yandan Müdürlüklerin iş ve işlemlerinde bu listenin esas alınamamasına neden olmaktadır.

Bu itibarla ruhsat verilerinin gerçeği yansıtacak şekilde raporlanmasını teminen gerekli olan çalışmaların yapılması gerekmektedir.

www.balioglu.net

BULGU 8: Belediyenin Bazı Alacaklarının Zamanaşımına Uğratılması

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yaptırılan inşaatların müteahhitlerinden yapı kullanma izni harçları ile ücretlerinin alınmaması nedeniyle zamanaşımına uğrayan alacakların bulunduğu görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun **"***İmar ile ilgili harçlar***"** başlıklı 80'inci maddesinde; "*İmar mevzuatına ilişkin harçlardan olan yapı kullanma izni harcının belediyeler tarafından tahsil edileceği"* ifade edilmiş olup, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne ekli Tip İdari Şartnamelerine göre ise yapı kullanım izin belgesi giderlerinin teklif fiyata dahil olduğu ve dolayısıyla ödeme yükümlülüğünün müteahhitte olduğu ifade edilmektedir. Diğer taraftan *Mezkur Kanun'un"Usul hükümleri"* başlıklı 98'inci maddesinde; *"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun'a göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve bunların ek ve tadilleri hükümlerinin uygulanacağı"* ifade edilmektedir. 6183 sayılı Kanun'un *"Tahsil zamanaşımı"* başlıklı 102'nci maddesinde *ise "Amme alacağı, vadesinin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrayacağı"* ifade edilmektedir.

Bununla birlikte *657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Kişisel sorumluluk ve zarar"* başlıklı 12'nci maddesinin (b) fıkrasında*; "Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esas olduğu Kişilerin uğradıkları zararlar başlıklı 13'üncü maddesinde ise; 12'nci maddeyle bu maddede belirtilen zararların nevi, miktarlarının tespiti, takibi, amirlerin sorumlulukları ve yapılacak işlemlerle ilgili diğer hususlar Başbakanlıkça düzenlenecek yönetmelikle belirlenir"* hükümleri yer almaktadır. 657 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesi uyarınca 27/6/1983 tarihli ve 83/6510 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Devlete ve Kişilere Memurlarca Verilen Zararların Nevi ve Miktarlarının Tespiti, Takibi, Amirlerinin Sorumlulukları, Yapılacak Diğer İşlemler Hakkında Yönetmelik'in *"Amirlerin Sorumlulukları"* başlıklı 9'uncu maddesinin (b) bendinde*, "Memurlarca verilen zararların miktarının tespiti ve ilgililerden bu Yönetmelik veya genel hükümlere göre tahsili konusunda yapılacak işlemlerin zamanında ve eksiksiz yürütülmesinden, zararı veren memurların görevli bulundukları kurum ve kuruluşların o mahaldeki amirleri müteselsilen sorumludurlar."* hükmü yer almaktadır

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre; herhangi bir kamu görevlisinin kasıt, kusur,

www.balioglu.net

ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır. Memurlarca verilen zararların miktarının tespiti ve ilgililerden tahsili konusunda yapılacak işlemlerin zamanında ve eksiksiz yürütülmesinden, zararı veren memurların görevli bulundukları kurum ve kuruluşların o mahaldeki amirleri müteselsilen sorumlu olacaktır.

Yapılan incelemede, Belediyenin kamu kurum ve kuruluşları tarafından yaptırılan inşaatların müteahhitlerinden yapı kullanma izni harçları ile ücretlerinin alınmamasından dolayı 2010 - 2015 yılları içerisinde tahsil edilmeyip 31.12.2020 yılı sonu itibariyle zamanaşımına uğramış olan alacakları ile henüz tahsilatı gerçekleştirilmemiş olan zamanaşımına uğraması muhtemel 2015 – 2020 yıllarına ilişkin alacakları olduğu tespit edilmiş olup, bu alacaklarla ilgili olarak tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin henüz gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

BULGU 9: Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Mevzuatta Belirtilen Sıraya Göre Ödenmemesi

www.balioglu.net

Kurumun muhasebe kayıtlarının incelenmesinde; nakit yetersizliğinden dolayı 320-Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen bütçe giderlerinin ilgililere ödenmesi aşamasında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen öncelik sırasına uyulmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kanun'un *"Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar"* başlıklı 34'üncü maddesinde;

"Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir."

denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 320-Bütçe Emanetleri Hesabına ilişkin işlemleri düzenleyen 249'uncu maddesinde de benzer bir düzenleme yapılarak, bütçe emanetlerine alınan tutarlar muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ilgililerine ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Ancak yapılan incelemede 320-Bütçe Emanetleri Hesabından yapılan ödemelerin, yukarıdaki mevzuat hükümlerine aykırı olarak, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla, kamu kaynaklarının hukuka uygun bir şekilde kullanılmasını ve alacaklıların olası bir hak kaybı yaşamamasını teminen nakit yetersizliği dolayısıyla ilgililerine ödenemeyen ve bütçe emanetlerine alınan tutarların muhasebe kayıtlarına alındığı sıraya göre ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Bütçe İçi İşletme ve Şirketlere İlişkin Faaliyet İzleme ve Değerlendirme Raporu Hazırlanmaması

Belediye bünyesinde yer alan İşletme Müdürlüğünce, işletmelere ilişkin izleme ve değerlendirme raporlarının hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

İşletme Müdürlüğüne, belediye, şirket, işletme ve diğer organizasyonlar ile bilgi akışı, danışma, işbirliği, kaynakların kullanımı, planlama, istihdam gibi konularda etkin bir eşgüdümün sağlanması için gerekli her türlü girişimlerde bulunma görevleri verilmiştir.

Çankaya Belediye Meclisinin 07.08.2018 tarihli birleşiminde oybirliğiyle kabul edilen " İşletme Müdürlüğü Teşkilat, Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik" ile bu görevlere ilişkin çalışma usul ve esasları belirlenmiştir.

www.balioglu.net

Anılan Yönetmelik'in *" Görevleri"* başlıklı 5'inci Maddesinde;

- *Faaliyetlerinin mevzuata, belediye politikalarına ve ticari yaşamın gereklerine uygun olup olmadığını izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını raporlamak,*
- *Belediye şirket, işletme ve diğer organizasyonların her türlü faaliyetlerinin halka hizmet, kaynakların optimum kullanımı, gerçek ihtiyaçlara yönelik, etkin, verimli, ekonomik, hızlı, kaliteli ve kolay ulaşılabilir olması için tespit ve öneriler yapmak,*
- *Şirket, işletme ve diğer organizasyonların her türlü iş ve işlemlerinin hesap verebilirlik, şeffaflık ve açıklık (ticari kısıtlar gözetilerek) yönlerinden izlemek,*

Görevlerinin işletme müdürlüğüne verildiği anlaşılmaktadır. Ancak bugüne kadar bu göreve ilişkin bir rapor düzenlenmediği görülmektedir.

İzleme ve değerlendirme süreci, kurumsal öğrenmeyi ve buna bağlı olarak faaliyetlerin sürekli olarak iyileştirilmesini sağlamaya hizmet eden önemli yönetim araçlarından biridir. İzleme ve değerlendirme faaliyetleri sonucunda elde edilen bilgiler kullanılarak planlamalar yapılarak; gerçekçi amaç ve hedefler belirlenebilir. Bu nedenle izleme ve değerlendirme başarılı bir yönetimin vazgeçilmez bir unsurudur. Ayrıca hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesinde önemli bir güvence sağlarlar. İşletmelerin amaç ve hedeflerine ne derece ulaştığı,

ne kadar ilerleme ya da gerileme yaşandığını takip etmek amacıyla sürekli ve sistematik kurumsal veri üretilebilmesi için izleme ve değerlendirme görevlerinin ihmal edilmemesi gereklidir.

Her ne kadar İşletme Müdürlüğüne bu görev verilmiş olsa da; bu görevin nasıl yerine getirileceğine ilişkin kurumsal usul ve esaslar belirlenmemiştir. Bu nedenle bu görev alanındaki belirsizlik ve kontrol eksikliği nedeniyle bu alanda bir çalışma yapılmamış olunduğu anlaşılmaktadır.

Belediyenin otopark, yüzme havuzu, spor kompleksi, balo ve kokteyl salonu, otomat ve büfe gibi muhtelif bütçe içi işletmeleri ile Belpet Ltd. Şti, Çankaya İmar A.Ş. ve Çankaya Belde A.Ş. olmak üzere üç belediye şirketi bulunmaktadır. Bu işletmelerin her biri faal olarak çalışmakta, birbirinden çok farklı hizmetler sunmaktadır. Bu işletmelerin sunduğu hizmetlerin sürekli iyileşerek bir gelişme süreci yaşayabilmesi için mali ve mali olmayan tüm iş ve işlemlerin dönemsel izleme ve değerlendirmeye tabi tutulması, üst yönetimin kaliteli kararlar almasını sağlayacak veri üretmesi sağlanmalıdır. Ancak işletme müdürlüğü tarafından bu işletmelerin yürüttüğü faaliyetlere ilişkin izleme, değerlendirme ve raporlamaya ilişkin herhangi bir faaliyet gerçekleştirilmemektedir.

www.balioglu.net

Açıklanan nedenlerle; gerek bütçe içi işletmelerin gerekse şirketlerin optimum yönetimini sağlamak için işletme müdürlüğünün bu alandaki görevini yerine getirmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Dönem Sonu İşlemlerinin Zamanında Yapılmaması

2020 mali yılına ait dönem sonu işlemlerinin zamanında yapılmadığı, 31.12.2020 tarihi itibarıyla muhasebe döneminin kapatılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin *"Tanımlar"* başlıklı 4'üncü maddesinin (j) bendinde "faaliyet döneminin Maliye Bakanlığınca aksi kararlaştırılmadıkça mali yılı, (n) bendinde "Hesap döneminin Maliye Bakanlığınca aksi kararlaştırılmadıkça mali yılı, (s) bendinde ise "malî yılın" takvim yılını ifade edeceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu Yönetmelik'in, *"Dönem sonu işlemleri"* başlıklı 480'inci maddesinin birinci fıkrası ile geçici mizanın çıkarılmasından sonra hangi işlemlerin yapılacağı belirlenmiş, ikinci fıkrasında Yönetmelik'te belirtilen bu işlemlerden sonra ana hesap grubunda yer alan tüm hesapların kapatılacağı, üçüncü fıkrasında her faaliyet dönemi sonunda, muhasebe yetkilileri

tarafından dönem sonu işlemlerin yapılarak yeni faaliyet döneminin açılış kaydına esas alınacak kesin mizanın çıkarılacağı, kesin mizanın düzenlenmesini takiben de, dönem sonunda son yevmiye olarak borç ve alacak bakiyesi veren hesapların kapatılmasını sağlamak için kesin mizanda borç bakiyesi veren hesaplar alacak kaydı yapılarak, alacak bakiyesi veren hesapların ise borç kaydı yapılarak muhasebe döneminin kapatılacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki yer verilen mevzuat hükümlerinden, 31 Aralık 2020 tarihi itibariyle, muhasebe birimi tarafından dönem sonu işlemlerinin yapılması, kesin mizanın çıkarılması ve muhasebe döneminin kapatılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Ancak yapılan incelemede, dönem sonu işlemlerinin 15 Şubat 2021 tarihi itibarıyla tamamlandığı, kesin mizanın bu tarihte çıkarıldığı anlaşılmıştır.

Bu durum, yeni faaliyet dönemin açılış kayıtlarının kesin mizan esas alınarak yapılmamasına neden olmaktadır. Ayrıca, muhasebe döneminin zamanında kapatılmaması nedeni ile geriye dönük muhasebe işlemi yapılması riski de doğmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dönem sonu işlemlerinin yasal düzenlemeler uyarınca zamanında yapılması gerekmektedir.

www.balioglu.net

BULGU 12: Ecrimisilin Bir Taşınmaz Yönetim Biçimi Haline Gelmesi

İşgalli kullanıldığı tespit edilen Belediye taşınmazlarına ilişkin tahliye süreçleri başlatılmaksızın sadece ecrimisil tahakkuk ettirildiği ve bu suretle hukuka uygun olmayan kullanımlara süreklilik kazandırıldığı görülmüştür.

Belediye taşınmazlarının işgalli kullanılması durumunda uygulanacak yaptırımlar, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde yapılan atıf gereği 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesinde yer alan düzenlemeler çerçevesinde belirlenmektedir. Anılan madde hükmü uyarınca işgalli kullanımın tespit edilmesi halinde; beş yılı geçmemek üzere geçmiş kullanımlar için ecrimisil talep edilmesi ve bu bedelin rızaen ödenmemesi halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmesi ve taşınmazın en geç 15 gün içerisinde mülki amirler vasıtasıyla tahliye ettirilmesi gerekmektedir.

Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere; ecrimisil geçmişe yönelik kullanım karşılığında alınan bedel, tahliye ise işgalin geleceğe yönelik olarak sona erdirilmesine ilişkin idari bir işlem olduğundan, burada birbirinden bağımsız iki farklı yaptırım mekanizması söz

konusudur. Bu nedenle ecrimisilin düzenli aralıklarla tahsil edilmesi, tahliye mekanizmasının işletilmemesine sebep olarak gösterilemeyeceği gibi işgalciye taşınmazı kullanma hakkı da vermeyecektir.

Ancak yapılan incelemelerde; Çankaya Belediyesinin tasarrufunda bulunan ve işgalli kullanıldığı tespit edilen bazı taşınmazın tahliye süreçlerinin başlatılmadığı ve belirli dönemlerde tahakkuk ettirilen ecrimisil karşılığında bunlar üzerindeki hukuka aykırı kullanımların devam etmesine sebep olunduğu görülmüştür.

Yukarıda yer verilen yasal düzenlemeler ve açıklamalar çerçevesinde, öncelikle işgale uğrayan taşınmazlar için ilgili mevzuatta belirlenen tahliye mekanizmasının işletilmesi gerekmektedir. Tahliye işlemi gerçekleştirildikten sonra idarece kiraya verilmesi kararlaştırılan taşınmazların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında ihale edilmesinin, bu sayede taşınmaz kullanımlarının sözleşmeye bağlanarak kullanım hakkının sınırlarının çizildiği, kullanım amacı ve şartlarının belirlendiği hukuki bir zeminde yürütülmesinin sağlanması gerekmektedir.

www.balioglu.net

BULGU 13: İhtisas Komisyonları ve Bu Komisyonların Çalışmalarına İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmemiş Olması

Çankaya Belediyesi Meclisince hangi ihtisas komisyonlarının, hangi gerekçelerle kurulduğuna dair meclis kararı bulunmadığı; Belediye Meclisince komisyonlara üye seçimine ilişkin karar alındığı, bu ihtisas komisyonlarının görev alanları ve çalışma usul esaslarına ilişkin düzenlemeler yapılmadığı görülmüştür.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir Belediye Meclisi" başlıklı 12. maddesinin son fıkrasında; "*Büyükşehir ilçe belediye meclisleri ile bunların çalışma usul ve esaslarına ilişkin diğer hususlarda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır*."; 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun "Meclisin Görev ve Yetkileri" başlıklı 18'inci maddesinin (k) bendinde; "*Meclis başkanlık divanını ve encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek*." denilmektedir.

5393 sayılı Kanun'un 24 üncü maddesine göre; Belediye meclisi, üyeleri arasından en az 3 en fazla 5 kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilmesi gerekmektedir.

Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 21'nci Maddesine göre;

"İhtisas komisyonlarının oluşumu

Madde 21 — *Meclis, görev süresi bir yılı geçmemek üzere, nisbî çoğunlukla en az üç, en çok beş üyeden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Büyükşehir belediyelerinde bu komisyonlar en az beş en çok dokuz üyeden oluşturulur. Meclis, komisyonlara üye seçiminden önce kurulacak komisyonu ve üye sayısını belirler. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000 in üzerinde olan belediyelerde plan ve bütçe komisyonu ile imar komisyonunun, büyükşehir belediyelerinde ise plan ve bütçe, imar ve bayındırlık, çevre ve sağlık, eğitim, kültür, gençlik ve spor ile ulaşım komisyonunun kurulması zorunludur*."

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanmaktadır. Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırmalıdırlar. Belediyelerde kurulması zorunlu/ihtiyarı olan komisyonlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 10: Belediyelerde Kurulması Zorunlu ve İhtiyarı Olan Komisyonlar

Komisyonlar	**Belediyeler**			
	Büyükşehir	**İl/İlçe**	**Nüfusu 10.000'den fazla**	**Nüfusu 10.000'den az**
İmar ve Bayındırlık	Zorunlu	Zorunlu	Zorunlu	İhtiyari
Plan ve Bütçe	Zorunlu	Zorunlu	Zorunlu	İhtiyari
Çevre ve Sağlık	Zorunlu	İhtiyari	İhtiyari	İhtiyari
Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor	Zorunlu	İhtiyari	İhtiyari	İhtiyari
Ulaşım	Zorunlu	İhtiyari	İhtiyari	İhtiyari
Diğer	İhtiyari	İhtiyari	İhtiyari	İhtiyari

5393 ve 5216 Sayılı Kanunların ihtisas komisyonlarına ilişkin hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; yukarda sayılan beş zorunlu komisyon dışında kalan diğer ihtiyari komisyon sayısı ve niteliği hakkında bir sınır konulmamış olmakla birlikte, belediye meclisi tarafından kurulacak ihtisas komisyonlarının belediye meclisine kanunla tanının görevler ile ilgili konularda çalışma yapmak üzere oluşturulması; görev tanımlarının yapılması; komisyonların görev alanları arasında çatışma olmaması ve yine meclisçe belirlenecek çalışma usul ve esasları çerçevesinde kendilerine verilen görevleri yerine getirmeleri icap etmektedir.

Çankaya Belediye Meclisi İhtisas Komisyonları incelendiğinde iki grup olmak üzere 18 adet ihtisas komisyonuna üyelik seçimi yapıldığı; ancak bu komisyonların kurulmasına yönelik meclis kararı bulunmadığı anlaşılmaktadır. Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'ne göre

www.balioglu.net

önce hangi komisyonların kurulacağına ve seçilecek üye sayısına ilişkin karar alınmalıdır. Söz konusu komisyonların isimleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 11: Çankaya Belediye Meclisi I. Grup İhtisas Komisyonları

1-Bütçe Plan ve Program Komisyonu	6-İsimlendirme Komisyonu
2-Hukuk Komisyonu	7-İmar Komisyonu
3-Sağlık İşleri Komisyonu	8-Eğitim Komisyonu
4-Çevre Komisyonu	9-Emlak Komisyonu
5-İnsan Hakları Komisyonu	

Tablo 12: Çankaya Belediye Meclisi II. Grup İhtisas Komisyonları

1-AB ve Dış İlişkiler Komisyonu	6-Tarifeler Komisyonu
2-Kültür Komisyonu	7-Esnaf ve Tüketici Hakları Komisyonu
3-Gençlik ve Spor Komisyonu	8-Turizm Komisyonu
4-Sosyal İşler Komisyonu	9-Yaşlılar ve Engelliler Komisyonu
5-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu	

www.balioglu.net

İhtisas komisyonlarının kuruluşlarındaki esas gaye meclisin kendi görev alanına giren konularda uzmanlığa ve ön çalışmaya ihtiyaç duyulan konularda çalışmalar yapılması, sonuçlarının raporlanarak meclis çalışmalarının daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için her bir komisyonun kuruluş gerekçesi ve çalışma usulünün belirlenerek bu gayenin en iyi şekilde gerçeklemesine yönelik bir çalışma ortamı oluşturulmalıdır.

Yukarıda yer alan 18 adet ihtisas komisyonun görev alanları ve çalışma esasları hakkında herhangi bir düzenleme yapılmadığı, komisyonların 2019 yılı çalışmaları ile bu çalışmalara istinaden hazırladıkları raporları içeren kurumsal bilgi yönetim sistemi bulunmamaktadır. Bu çalışmaların etkinliğinin arttırılması için komisyonlarının belediye meclisine kanunla tanının görevler ile ilgili konularda çalışma yapmak üzere oluşturulması; görev tanımlarının yapılması; komisyonların görev alanları arasında çatışma olmaması ve yine meclisçe belirlenecek çalışma usul ve esasları çerçevesinde kendilerine verilen görevleri yerine getirmeleri için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 14: Kurum Mali Tablolarının İnternet Sitesinde Yayımlanmaması

Belediyenin yıllık ve diğer mali tablolarının kurumun resmi internet sitesinde yayımlanmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "*Mali tabloların hazırlanması*" başlıklı 484'üncü maddesinde; mali tabloların, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanıp belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulacağı belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "*Mali raporlama birimi*" başlıklı 310'uncu maddesinde, kendi adına ekonomik varlık edinebilen, yükümlülük üstlenebilen, diğer kamu idareleri veya üçüncü şahıslarla ekonomik ilişkilere girebilen kapsama dâhil her kamu idaresinin bir kurumsal birim olduğu ve kapsama dâhil her kurumsal birimin bir mali raporlama birimi olduğu, "*Mali raporlamada sorumlular*" başlıklı 311'inci maddesinde, kapsama dâhil kamu idarelerinin mali hizmetler birim yöneticilerinin, mali raporlama kapsamındaki mali tabloların belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanmasından; üst yöneticilerin de bu hususları gözetmekten ve belirlenen süreler içinde yayımlanmasından sorumlu olduğu, "*Mali raporlamada düzenlenecek temel mali tablolar ve diğer mali tablolar*" başlıklı 313'üncü maddesinde, kamu idarelerince hazırlanacak mali tablolar sayılmış ve bunların kamuoyunun bilgisine sunulacağı hüküm altına alınmıştır. Mezkur Yönetmelik'in 314-326'ncı maddelerinde ise, belirtilen mali tabloların hazırlanma kriterleri ifade edilmektedir.

Diğer taraftan Söz konusu Yönetmelik'in "*Mali raporlamada süreler*" başlıklı 327'nci maddesinde ise, temel mali tabloların yıllık dönemler itibarıyla takip eden yılın nisan ayı sonuna kadar, diğer mali tabloların ise aylık dönemler itibarıyla takip eden ayın sonuna kadar hazırlanarak idarelerin resmî internet sitesinde yayınlanması gerektiği, kamu idare hesaplarının Sayıştay'a verilmesi kapsamında hazırlanan mali tablolar ile elektronik ortamda yayımlanan mali tablolar arasında farklılık olması halinde nedenlerinin mali tablonun dipnotlarında açıklanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Hal böyleyken, Çankaya Belediyesinin internet sitesi incelendiğinde, kurumun yıllık temel mali tabloları ile diğer aylık mali tablolarının yayımlanmadığı tespit edilmiştir.

www.balioglu.net

BULGU 15: Sokak Hayvanlarının Verdiği Zararlar Nedeniyle Açılan Davaların Belediyeye Mali Yük Getirmesi

Belediye sınırları içinde oluşan köpek saldırıları ve ısırmaları nedeniyle davalar açıldığı ve belediye aleyhine sonuçlanan bu davaların mali yük oluşturduğu görülmüştür.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile hayvanlara rahat yaşam alanı yaratmak, onlara iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ıstırap ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamak amaçlanmıştır.

Bu Kanun'un 7'nci maddesi ile belediyeler;

- Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılanması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, **alındığı ortama geri bırakılması,** sahiplendirilenlerinin kayıt altına alınmasıyla,

- Sahipsiz hayvanları Kayıt Defterine kaydederek müşahede altına almakla, gerekli tedavilerin yapılmasını, kısırlaştırıp aşılanmasını ve işaretlenmesini müteakip alındığı ortama bırakmakla,

- Geçici bakımevlerine gelen hayvanların sahiplenilmesi için yerel hayvan koruma görevlileri ve gönüllü kuruluşlar ile işbirliği yapmakla,

- Bölge ve mahallerindeki, özellikle köpekler ve kediler olmak üzere, sahipsiz hayvanların bakımları, aşılarının yapılması, işaretlenmesi ve kayıtlarının tutulmasının sağlanması, kısırlaştırılması, alındığı ortama geri bırakılması ve sahiplendirilmelerinin yapılması için hayvan geçici bakımevlerine gönderilmesi gibi yapılan tüm faaliyetlerde yerel hayvan koruma görevlileri ve gönüllü kuruluşlar ile belediye veteriner hekimlerinin koordinasyonunun sağlanmasıyla,

sorumlu tutulmuşlardır.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ve Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin 7. Maddesinde de Kanundaki gibi sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılanması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması, işaretlenmesi ve alındığı ortama geri bırakılması, sahiplendirilenlerin kayıt altına alınmasıyla ilgili hususlarda belediyeleri gerekli tedbirleri almakla yükümlü kılmıştır.

www.balioglu.net

Bu düzenlemeler çerçevesinde belediyelerin Veteriner İşleri Müdürlüğü Sokak hayvanları için "Kısırlaştır, Aşıla ve Yerinde Yaşat" çalışması yapmak zorunda kalmakta; belediye sınırları içinde yaşayan ilçe sakinlerinin maruz kaldığı hayvan saldırıları ve ısırmalarda etkin mücadele sağlayamamaktadır. Sokak hayvanlarının kısırlaştırılması, aşılanması ve rehabilite edilmelerinden sonra "alındıkları ortama" yani sokağa salıverilmeleri bir kanun hükmü olduğu için Belediyelerin bu hayvanları alıkoyma yetkileri bulunmamaktadır.

Sahipsiz sokak hayvanları sorunu belediyelerin en önemli sosyal sorunlarından biri haline gelmiştir. Bu sorunla baş etmede artan köpek popülasyonunun dengelenmesi, mevcut kanundaki eksikliklerin (alındığı ortama bırakılması yerine kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde uygun ortama bırakılması gibi) giderilmesi, hayvan severlere de yerel yönetimler gibi sorumluluk yüklenilmesi, hayvan edinilmesi ve salıverilmesinin disiplin altına alıcı önlemler alınması zorunluluğu doğduğu müşahede edilmiştir.

Çankaya Belediyesi veteriner müdürlüğü bünyesinde bu sorunları gidermeye yönelik çalışmalar yürütülmekle beraber il düzeyinde bütüncül bir mücadele olmadığı için yetersiz kaldığı görülmüştür. Yapılan denetimde sahipsiz sokak köpeği saldırısı ve ısırma vakalarından dolayı belediyeye davalar açıldığı; 2015 den bu güne kadar belediyenin 92.968,60 TL tazminat ödediği görülmüştür.

www.balioglu.net

Sahipsiz sokak hayvanlarının korunması kadar aynı çevrede yaşayan halkın da başıboş sürü halinde gezen hayvanların saldırısından korunmaya; can güvenliği ve huzur içinde yaşamaya hakkı bulunmaktadır. Bu mücadelede gerek Bakanlık gerekse büyükşehir ve ilçe belediyeler arasında karşılıklı iletişim, işbirliği ve koordinasyona dayalı daha etkin bir yöntem geliştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılarak, uygulamaya konulması gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 16: Sözleşmesi Feshedilen İşten Kaynaklanan Zararların Tazminine Yönelik İşlemlere Başlanılmaması

Yüklenicinin taahhüdünü yerine getirememesi nedeniyle sözleşmesi feshedilen mal alımında, fesihten dolayı idarenin uğradığı zararın tazmini için yükleniciye dava açılmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre ihalesi yapılıp sözleşmesi imzalanan mal alımlarında, yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak

süresinde yerine getirmemesi üzerine yapılacak iş ve işlemler 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 20'nci maddesinde düzenlenmiştir.

4735 sayılı Kanun'un 20'nci maddesine göre, yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirememesi veya işi süresinde bitirememesi üzerine, ihale dokümanında belirlenen oranda gecikme cezası uygulanmak üzere, idarenin en az on gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi durumunda idare sözleşmeyi feshedecek, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilerek, feshedilen sözleşmenin hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilecektir.

Diğer yandan, 4735 sayılı Kanun'un 22'nci maddesi gereğince, yukarıda yer verilen 20'nci madde kapsamında sözleşmenin feshedilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar alındığı tarihten itibaren gelir kaydedileceği tarihe kadar güncellenerek gelir kaydedilecektir. Güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki fark ise yükleniciden genel hükümlere göre tahsil edilecektir.

www.balioglu.net

Aynı maddeye göre, idarenin sözleşmenin feshinden ötürü uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilecektir.

Belediye ihale ve sözleşmeleri üzerinde yapılan incelemede, 2020/174761 ihale kayıt numaralı "2 Kalem Baskılı Çöp Poşeti" alım işinin sözleşmesinin 28.05.2020 tarihinde imzalandığı, sözleşmenin imzalanmasından sonra yüklenicinin taahhüdünü yerine getiremediği, bunun üzerine Belediye tarafından 22.10.2020 tarihinde söz konusu işin sözleşmesinin feshedildiği, yüklenicinin kusurundan ileri gelen fesih nedeni ile kesin teminatın gelir kaydedildiği ve söz konusu yüklenici hakkında yasaklama kararı verildiği görülmüştür. Feshe konu ihtiyacın bir kısmı 11.11.2020 tarihinde, tekrardan, pazarlık usulü ile başka bir yükleniciden temin edilmiştir. Ancak, işin yeniden ihale edilmesine kadar geçen süre içinde hammadde fiyatlarında meydana gelen artışlar nedeniyle, pazarlık usulü ile ihale edilen mal alımında yer alan fiyatlar, feshe konu sözleşmeye göre daha yüksek tutar üzerinden akdedilmiştir.

Bu doğrultuda, yüklenicinin taahhüdünü yerine getirememesinin ihtiyaç konusu çöp poşetlerinin daha yüksek tutar üzerinden alınmasına bu yolla da idarenin zarara uğramasına neden olduğu açıktır. Ancak idare tarafından bu zararın tazminine yönelik olarak herhangi bir işlem başlatılmadığı görülmüştür.

Bu itibarla, 4735 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen hükmüne uygun olarak, uğranılan zararın tazmini için ilgili yargı mercilerine başvurulması, kamu kaynaklarının hukuka uygun, etkin ve verimli kullanılması bakımından gereklilik arz etmektedir.

BULGU 17: Taşınmaz Kayıt İşlemlerinin Tamamlanmaması

Kurum'a ait taşınmazların kayıt ve icmal cetvellerinin düzenlenmesi işlemlerinin tamamlanmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kanunda kamu kaynakları arasında sayılan taşınmazlara ilişkin düzenlemeler anılan Kanun'un 44-48'inci maddesinde yapılmıştır. Kanun'un 44'üncü maddesinde;

"Bu malların kaydı ile taşınırların muhafazası, kullanımı, mal yönetim hesabının verilmesi ve mal yönetim sorumlularıyla bunlar adına görev yapacak olanların belirlenmesine ilişkin usûl ve esaslar, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan yönetmeliklerle belirlenir."

denilerek taşınmazların kaydına ilişkin usûl ve esasların yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

www.balioglu.net

Yukarıda yer verilen hükme dayanılarak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımına bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlemesine ilişkin esas ve usulleri belirlemek amacıyla çıkarılan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik 2.10.2006 tarihinde yayımlanmıştır.

Buna göre, bahsi geçen Kanun ve Yönetmelik kapsamında olan İdare, mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kayıtlarını Yönetmelik'le belirlenen esas ve usullere göre yapacaktır.

Söz konusu Yönetmelik'in;

5'inci maddesinde kayıt ve kontrol işlemlerinin nasıl yapılacağı düzenlenmiş olup, söz konusu taşınmazların hangi değerler üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir.

6'ıncı maddesinde taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri ile ilgili görev, yetkili ve sorumluluklar düzenlenmiş, sorumluların kayıtların mevzuata uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını ve bu kayıtlara ilişkin bilgisayar programı, defter ve belgelerin denetime hazır şekilde muhafaza edilmesini sağlamakla yükümlü oldukları hükme bağlanmıştır.

Yine Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde, taşınmazlara ilişkin bilgilerin hangi formlara ne şekilde kaydedileceğine ilişkin düzenlemeler yapılmış, idarelerin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan formların bu birimlerce taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine göndereceği, daha sonra mali hizmetler birimince bu formların konsolide edilerek Yönetmelik ekinde yer alan örneğe göre taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulacağı belirtilmiştir. Ayrıca, icmal cetvellerinin hangi bilgileri içereceği de anılan madde de düzenlenmiştir.

8'nci maddesinde, kaydı yapılan her taşınmaz için bir numara verileceği, 8'inci maddesince, 7'nci maddesine göre göre kaydedilen her taşınmaz için taşınmaz ile aynı numarayı taşıyan bir dosya düzenleneceği hükme bağlanmış, bu dosyada hangi belgelerin bulunacağı da belirtilmiştir.

Ancak yapılan incelemede, taşınmazlara ilişkin olarak değerleme çalışmalarının, Yönetmelik'in ekinde yer alan formların ve gereken taşınmaz icmal cetvellerinin düzenlenmediği, taşınmazların numaralandırılmadığı, Yönetmelik'in öngördüğü biçimde dosyalama işlemlerinin yapılmadığı anlaşılmıştır.

www.balioglu.net

Bu itibarla, yukarıda yer verilen düzenlemeler ışığında, 5018 sayılı Kanun'da kamu kaynağı olarak sayılan taşınmazların hesap verilebilirliği sağlayacak şekilde kayıt işlemlerinin tamamlanması önem arz etmektedir.

BULGU 18: Taşınmazların Kamu Kurum ve Kuruluşları Dışında Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Tahsis Edilmesi

Belediyenin mülkiyetinde yer alan iki adet taşınmazını bir vakıf ile bir ticari şirkete ücretsiz olarak tahsis ettiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde; **"***Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda kamu kurum ve kuruluşlarına ya da mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması şartıyla dernek ve vakıflara ortak hizmet projesi kapsamında tahsis edebileceği"* hükmü yer almaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 47'nci maddesinin birinci fıkrasında; "*Kamu idareleri, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve*

köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilirler. Tahsis edilen taşınmaz, amaç dışı kullanılamaz." hükmü yer almaktadır.

02.02.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 16.10.2017 T. 2017/1 E., 5415/1 K. sayılı Sayıştay Genel Kurulu İçtihadı Birleştirme Kararına göre; belediyeler, ancak mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla belediye meclislerinin bu konuya ilişkin alacakları kararla ve sadece mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına taşınmaz tahsis edebileceklerdir.

Ancak yapılan incelemede Belediye Meclisinin 05.07.2018 tarih ve 409 sayılı Kararı ile Belediyeye ait park alanı içerisindeki alanın 5 yıl süre ile ve ücretsiz olarak bir şirkete baz istasyonu yapılması ve 07/08/2018 tarih 477 sayılı Meclis Kararı ile de Belediye Taşınmazının 10 yıl süre ile ve ücretsiz olarak bir vakıfa tahsis edilmesi kararlarının alınarak tahsis işlemlerinin gerçekleştiği tespit edilmiştir.

BULGU 19: Yapı Kayıt Belgesi Alınan Yerlerin Emlak Vergisinin Alınmaması

www.balioglu.net

Yapı kayıt belgesi alınan yerler için emlak beyannamesi verilmemesi nedeniyle emlak vergisi gelirlerinin eksik tahsil edildiği görülmüştür.

Türkiye sınırları içinde bulunan binalar 1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu hükümlerine göre Bina Vergisine tabi tutulmuştur. Kanun'un 33'üncü maddesinde vergi değerini tadil eden sebepler aşağıda gösterilmiştir:

"Madde 33 - Vergi değerini

1. Yeni bina inşa edilmesi (Mevcut binalara ilâveler yapılması veya asansör veya kalorifer tesisleri konulması yeni inşaat hükmündedir.)

2. …….

3. *Bir binanın kullanış tarzının tamamen değiştirilmesi veya bir binanın ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının dükkân, mağaza, depo gibi ticaret ve sanat icrasına mahsus mahaller haline kalbedilmesi, (Bu hükmün uygulanmasında bir apartmanın her dairesi bir bina sayılır ve tadil sebebi, yalnız kullanış tarzı tamamen veya kısmen değiştirilen daire için geçerli olur.)*

4. *Arazinin hal ve heyetinde değişiklik olması:*

5. ...

6. *Müteaddit arazi ve arsaların tek bir arazi ve arsa haline getirilmesi veya müteaddit hisselere ayrılmış olan bir binanın bütün hisselerinin birleştirilmesi,*

7. *Herhangi bir sebep yüzünden bir şehir, kasaba veya köyün tamamında devamlı olmak üzere bina veya arazinin değerlerinde % 25 i aşan oranda artma veya eksilme olması."*

Maddelerden de anlaşılacağı üzere yapı kayıt belgesi alınan yerler için eğer daha önce bina bildirimi yapılmış ise ilave alanın beyannameye dahil edilmesi; eğer bildirimi yapılmamış ise geriye dönük emlak vergisi alınması gerekmektedir.

Emlak Vergisi Kanunu'nun 9.maddesine göre mükellefiyetin başlamasında; 33 üncü maddenin (1) ilâ (7) numaralı fıkralarında yazılı vergi değerini tadil eden sebeplerin doğması halinde bu değişikliklerin vuku bulduğu, aynı maddenin (8) numaralı fıkrasında yazılı halde ise bu duruma bağlı olarak takdir işleminin yapıldığı tarih esas alınmaktadır.

www.balioglu.net

Emlak vergisi bildirimlerinin süresinde verilmemesi Vergi Usul Kanunu'nun 352/II-4 üncü maddesi uyarınca ikinci derece usulsüzlük fiilini oluşturmaktadır. Ayrıca emlak vergisi bildiriminin süresinde verilmemesi üzerine mükellefiyetin başlangıç yılı için idarece yapılacak tarhiyat sırasında kesilecek ikinci derece usulsüzlük cezası ile vergi ziyaı cezasının karşılaştırılarak miktar itibariyle fazla olan cezanın kesilmesi gerekmektedir.

18.05.2018 tarih ve 30425 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan ve imar barışı olarak bilinen 7143 Sayılı Kanun'un 16 ıncı maddesi ile, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda düzenlemeler yapmıştır. Böylece devlet ile vatandaş arasında uzlaşma sağlanarak 31.12.2017 tarihinden önce ruhsatsız yapıların ruhsatlandırılmasını, kayıt altına alınmasını ve gelir elde edilmesini amaçlamıştır.

Kanunda belirtildiği üzere vatandaşlar kendi beyanları doğrultusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından aldıkları yapı kayıt belgelerinin bir nüshasını belediyelere teslim ederek mülklerini kayıt altına aldırmışlardır. Yapı kayıt belgesinin belediyeye verilmemesi durumunda herhangi bir yaptırım söz konusu olmamıştır.

Yapılan incelemede; imar barışından faydalanan bazı yapıların yapı kayıt belgeleri ile emlak vergisi bildirimlerinde yer alan metrekare değerlerinin örtüşmediği, bunlar arasında farklar bulunduğu görülmüştür. Örneğin, bir binada 270 m2 için yapı kayıt belgesi alınmış ancak bu alana ilişkin olarak emlak vergisi bildirimi yapılmamıştır. Bu durum, emlak vergisinin

hesaplanmasında binanın gerçek yüzölçümünün esas alınmamasına, dolayısıyla emlak vergisinin eksik tahakkuk ettirilmesine neden olmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, imar barışından yararlanan yapı kayıt belgeli yapıların yapım tarihinden itibaren geçmişe yönelik emlak vergilerinin tam olarak alınması için gerekli iş süreçleri oluşturulmalıdır. İmar barışı 2017 yılı öncesi inşa edilmiş binaları kapsaması nedeni ile yapı kayıt belgesi alınan yerler için daha önce emlak beyannamesi verilmemiş ise geriye dönük; beyanname verilmişse genişletilen alanlarda dâhil edilerek emlak vergisinin tahsili için gerekli çalışmalar yapılarak takip edilmelidir.

BULGU 20: Yapı Kullanma İzni Harcının Mevzuatın Öngördüğünün Üzerinde Hesaplanması

Çankaya Belediyesi İmar Müdürlüğünce yapı kullanım izin belgelerine ilişkin harcın mevzuatta öngörülen tutarın üzerinde hesaplandığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 80'inci maddesinde; İmar mevzuatı gereğince belirtilen harçların belediyece tahsil olunacağı, aynı maddenin 1'inci fıkrasının f bendinde yapı kullanma izni verilmesi işlerinin "Yapı Kullanma İzni Harcına" tabi olacağı hükümleri mevcuttur. Mezkur Kanun'un 84'üncü maddesinde ise yapı kullanma izni harcı (beher inşaat metrekaresi için) en az 0,05 TL, en fazla 0,15 TL alınacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla yapı kullanma izni harcının Kanun'daki alt ve üst sınıra bağlı olarak Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmesi hükme bağlanmıştır.

Bina inşaat harcı tarifesinin belirlendiği 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında; yapı kullanma izni harcı m2 başına 1'inci grup belediyelerde işyerleri için 0,11, konutlar için 0.09 TL olarak belirlenmiş olup, uygulama devam etmektedir. Dolayısıyla Çankaya Belediyesince alınması gereken yapı kullanma izni harcının beher metre kare için işyerinde 0,11 TL, konutta 0,09 TL olması gerekmektedir.

Yapılan incelemede belediyenin, konut ve işyeri ayrımı yapmaksızın toplam alan üzerinden her bir m2 için 0,15 TL harç aldığı tespit edilmiştir.

BULGU 21: Yapım İşlerinde Yaklaşık Maliyetin Gerçekçi Hazırlanmaması

Çankaya Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğünce ihalesi yapılan bazı yapım işlerinde yaklaşık maliyetin gerçekçi belirlenmediği görülmüştür.

www.balioglu.net

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 9'uncu maddesinde yaklaşık maliyetin belirlenmesine ilişkin düzenlemeler yapılmış; mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesinin yapılmadan önce idarece, her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere yaklaşık maliyetin belirleneceği ve dayanakları ile bir hesap cetvelinde gösterileceği hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle, yapılacak ihalelerde, ihaleye çıkılmadan önce ihtiyaç konusu mal ve hizmet alımı ile yapım işinin idareye getireceği mali yükün çeşitli fiyat araştırmaları yapılarak tespit edilmesi gerekmektedir.

Söz konusu maddenin gerekçesi incelendiğinde, kamu otoritelerince belirlenen birim fiyatlara dayanılarak hazırlanan fiyatların piyasa fiyatlarını gerçekçi bir biçimde yansıtmadığı görüldüğünden tahmini bedel esasına dayalı ihale sisteminden vazgeçildiği anlaşılmaktadır. Yeni sistemle sadece idarelerce bilinecek olan yaklaşık maliyetin tespit edilmesi, daha önceki ihale sisteminde ortaya çıkan sakıncaları ortadan kaldırmak için kamu otoritelerince belirlenen birim fiyatlara uyma zorunluluğunun kaldırılması, idarelerce yaklaşık maliyetin ayrıntı fiyat araştırmaları yapılmak suretiyle gerçekçi olarak belirlenmesi öngörülmüştür.

www.balioglu.net

Böylelikle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'ndan önce var olan, "tahmini bedel" uygulaması yerine maliyetin her türlü piyasa fiyat araştırmaları ile elde edileceği "yaklaşık maliyet" uygulaması suretiyle, kamu ihtiyacının temininde değişen piyasa koşullarına uygun olarak gerçekçi bir biçimde maliyet analizi yapılabilmesinin önü açılmıştır.

Yaklaşık maliyetin hesaplanmasına ilişkin ayrıntılı yasal düzenlemeler ise Kamu İhale Kurumu tarafından çıkarılan yönetmeliklerle mal, hizmet ve yapım işleri için ayrı ayrı yapılmıştır. Yapım işi ihalelerinde yaklaşık maliyetin belirlenmesine ilişkin düzenlemeler Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nde bulunmaktadır. Söz konusu Yönetmelik'in 8'inci maddesinde, idare tarafından, ihale onay belgesi düzenlenmeden önce, bu Yönetmelik'te belirlenen esas ve usullere göre miktar tespiti ve fiyat araştırması yapılmak suretiyle yaklaşık maliyetin hesaplanacağı ve dayanakları ile birlikte bir hesap cetvelinde gösterileceği hükme bağlanmıştır. Buna göre ihale konusu iş için miktar ve fiyat tespitleri yine Yönetmelik'te belirtilen esas ve usullere göre yapılacaktır.

Yaklaşık maliyetin hesabına esas fiyat ve rayiçlerin tespitinin nasıl yapılacağı ve hangi fiyatların esas alınacağı ise Yönetmelik'in 10'uncu maddesinde düzenlenmiş, ihale konusu işin yaklaşık maliyetine ilişkin fiyat ve rayiçlerin tespit edilmesi için çeşitli yöntemler belirlenerek, idarelerin, yaklaşık maliyete ilişkin fiyat ve rayiçlerin tespitinde sayılan bu yöntemlerden birini, birkaçını veya tamamını herhangi bir öncelik sırası olmadan kullanılabileceği belirtilmiştir.

Yaklaşık maliyetin, bu şekilde, birden çok yöntemle tespit edilebilmesi ise idarelerin yaklaşık maliyeti gerçekçi hazırlamasına imkân tanımaktadır.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde yaklaşık maliyet, ihale yapılmadan önce yapımı düşünülen iş için önceden yapılan piyasa araştırması sonucuna dayanılarak işin bedelinin tespiti olduğundan; bu bedelin gerçekçi hazırlanması birçok bakımdan önemlidir. Nitekim yeni yaklaşık maliyet sistemi eski ihale sisteminde doğan sakıncaları gidermek ve yaklaşık maliyetin gerçekçi hazırlanmasını sağlamak amacı ile getirilmiştir.

Kamu İhale Kanun'da yapılan düzenlemelerle, ihale sürecinin başından sonuna kadar idare tarafından yapılacak birçok işlem yaklaşık maliyetin tutarına bağlanmıştır. Anılan Kanun incelendiğinde, ihale yetkilisinin ihtiyacın ihale edilmesi kararı, ihale usulünün tespit edilmesi, ihalenin ilan süreleri, ödeneklerin kontrol edilmesi, istekliler tarafından verilen tekliflerden aşırı düşük fiyatlı olanların tespit edilmesi işlemlerinde yaklaşık maliyetin belirleyici bir unsur olduğu görülmektedir.

www.balioglu.net

Yaklaşık maliyetin belirleyici olduğu önemli işlemlerden biri de, isteklilerce verilen tekliflerin diğer tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olanların tespit edilmesidir. Bu işlem, Kamu İhale Genel Tebliği'nde yer alan düzenlemeler uyarınca matematiksel bir formül kullanılarak yapılmaktadır. Bu formülde yaklaşık maliyet, isteklilerce verilen teklifler ve belirlenmiş bir katsayı bulunmaktadır. Formülün yapısı gereği yaklaşık maliyetin tutarı ile sınır değer arasında doğru bir orantı bulunmakta, yaklaşık maliyet arttıkça sınır değerde artmaktadır.

Hal böyleyken, yaklaşık maliyetin gerçekçi olmayan bir biçimde, piyasa rayiçlerinden yüksek belirlendiği durumlarda sınır değerde aynı şekilde gerçeği yansıtmayan bir tutar olarak karşımıza çıkacaktır. İdare tarafından yapılan ihalelerde sınır değerin altında kalan aşırı düşük tekliflerin açıklama istenmeksizin reddedildiği göz önüne alındığında, sınır değerin belirlenmesine esas olan yaklaşık maliyetin gerçekçi bir biçimde hazırlanmasının önemi daha da artmaktadır. Zira sınır değerin olması gerekenden yüksek olması, piyasa rayiçlerinde olan bir teklifin aşırı düşük teklif olarak değerlendirilerek reddedilmesi; dolayısıyla alımın veya işin piyasa fiyatlarının üzerinde gerçekleşmesi gibi riskleri beraberinde getirecektir.

Nitekim 2019/142278 numaralı Muhtelif Sokakların ve Okul Bahçelerinin Renkli ve Desenli Asfalt Kaplaması Yapım İşinde, en düşük teklifin 2.029.552,60 TL olmasına rağmen sınır değerin 2.202.180,72 TL olması nedeni ile ekonomik açıdan en avantajlı teklif

2.462.007,82 TL teklif veren isteklinin olmuştur. Söz konusu ihalede yaklaşık maliyet ise 4.977.472,66 TL olarak belirlenmiş, sözleşme fiyatının yaklaşık maliyete oranı %49 olarak gerçekleşmiştir.

Yine 2020/270898 ihale kayıt numaralı Muhtelif Sokakların ve Okul Bahçelerinin Renkli ve Desenli Asfalt Kaplama Yapım İşine ilişkin ihale dosyasının incelenmesi neticesinde, ihaleye verilen en düşük teklifin 1.645.394,64 TL olduğu, ancak sınır değerin 1.791.242,27 TL hesaplanmış olması nedeni ile bu teklifin değerlendirme dışı bırakıldığı, ihalenin 1.946.394,60 TL tutarında teklif veren istekli üzerinde bırakıldığı görülmüştür. Bu ihale yaklaşık maliyet 3.471.834,26 TL olup yaklaşık maliyetin sözleşme bedeline oranı %56'dır.

Yukarıda yer verilen örneklerde, 4734 sayılı Kanun hükümleri gereğince aşırı düşük tekliflerin tespit edilerek değerlendirme dışı bırakılmasında hukuki açıdan bir sorun bulunmamaktadır. Ancak yaklaşık maliyetin gerçekçi olmayan ve piyasa şartlarını yansıtmayan bir şekilde hazırlanması ve aşırı düşük teklif değerlendirmelerinin bu maliyet esas alınarak yapılması halinde, yapılan değerlendirmelerin Kanun'un amacı ile örtüşmeyeceği açıktır. Zira böyle bir durumda yaklaşık maliyetin piyasa rayiçlerinin üzerinde belirlenmekte, sınır değer buna bağlı olarak yükselmekte ve esasında piyasa şartlarına uygun olarak değerlendirilebilecek bir teklif sınır değerin altında kalması nedeni ile değerlendirme dışı bırakılmaktadır.

www.balioglu.net

Söz konusu ihalelerde yaklaşık maliyetin gerçekçi hazırlanmadığına ilişkin değerlendirme esas olarak, bu işlerle aynı nitelikte olup geçmiş yıllarda ihalesi yapılan işlerin sözleşme fiyatları ile yaklaşık maliyetin oranlanması sonucu oluşmuştur. Bahsi geçen işlere ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 13: Renkli ve Desenli Asfalt Kaplaması Yapım İşlerinde Yıllar İtibarıyla Sözleşme Bedeli-Yaklaşık Maliyet Oranları

İhale Numarası	İşin Adı	Yaklaşık Maliyet (TL)	En Yüksek Teklif (TL)	Sözleşme Bedeli (TL)	S.B./Y.M.*
2020/270898	MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT KAPLAMASI YAPIM İŞİ	3.471.834,26	2.545.829,48	1.946.394,60	%56
2019/142278	MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT KAPLAMASI YAPIM İŞİ	4.977.472,66	4.192.170,62	2.462.007,82	49
2018/102873	2 BÖLGE MUHTELİH SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM İŞİ	6.664.155,33	3.893.835,00	3.403.913,80	51

2018/100357	1 BÖLGE MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM İŞİ	5.873.727,81	3.385.661,00	3.082.757,00	52
2017/143049	3 BÖLGE MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM	2.900.732,48	1.797.989,40	1.797.989,40	62
2017/141594	2 BÖLGE MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM	2.841.629,63	1.817.423,62	1.580.744,00	56
2017/130123	1 BÖLGE MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM	2.567.027,08	1.603.298,90	1.542.101,60	60
2016/105030	BELEDİYEMİZ SINIRLARI İÇERİSİNDE BULUNAN PARKLARA RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM İŞİ	3.311.534,39	2.567.866,50	1.824.550,00	55
2016/105025	4 BÖLGE MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM İŞİ	3.489.899,82	2.490.417,00	2.016.758,90	58
2016/98395	3 BÖLGE MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM İŞİ	3.052.341,07	2.309.975,25	1.831.563,70	60
2016/105036	2 BÖLGE MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM İŞİ	2.736.307,54	1.999.095,00	1.461.317,00	53
2016/105031	1 BÖLGE MUHTELİF SOKAKLARIN VE OKUL BAHÇELERİNİN RENKLİ VE DESENLİ ASFALT YAPIM İŞİ	2.833.418,24	2.096.127,15	1.670.694,00	59
2015/42441	5 BÖLGE BORDÜR VE TRETUVAR DÜZENLEME VE RENSKLİ ASFALT KAPLAMA (İŞÇİLİK) YAPIM İŞİ	3.583.693,06	2.595.605,60	2.176.970,00	61
2015/42211	4 BÖLGE BORDÜR VE TRETUVAR DÜZENLEME VE RENKLİ ASFALT KAPLAMA (İŞÇİLİK) YAPIM İŞİ	3.947.401,27	2.974.483,00	2.306.107,50	58
2015/41774	3 BÖLGE BORDÜR VE TRETUVAR DÜZENLEME VE RENKLİ ASFALT KAPLAMA (İŞÇİLİK) YAPIM İŞİ	3.414.367,32	2.717.202,00	2.164.604,00	63
2015/41487	2 BÖLGE BORDÜR VE TRETUVAR DÜZENLEME VE RENKLİ ASFALT KAPLAMA (İŞÇİLİK) YAPIM İŞİ	3.414.367,32	2.989.635,75	2.293.229,00	67
2015/40591	1 BÖLGE BORDÜR VE TRETUVAR DÜZENLEME VE RENKLİ ASFALT KAPLAMA (İŞÇİLİK) YAPIM İŞİ	3.414.367,32	3.282.867,29	2.185.650,00	64

www.balioglu.net

Kamu İhale Kurumu tarafından yıllar itibarıyla yayımlanan Kamu Alımları İzleme Raporları incelendiğinde Türkiye genelinde yapım işlerinde sözleşme fiyatlarının yaklaşık maliyete oranın %80 ile %90 arasında değiştiği görülmektedir. Ancak yukarıda yer alan tablodan görüleceği üzere yukarıda belirtilen işlerde bu oran %49 ile %67 arasında değişmektedir. Sözleşme fiyatları ile yaklaşık maliyet arasında ki bu fark ise, yaklaşık maliyetin gerçekçi hazırlanmadığı konusundaki değerlendirmemizi kuvvetlendirmektedir.

Öte taraftan, yaklaşık maliyetin gerçekçi belirlenmediği durumlarda, ihale sürecinin yanlış yürütülmesi ve sonuçlandırılması riski ile birlikte kamu kaynaklarını etkili, ekonomik ve verimli kullanması noktasında zafiyetler oluşabilecektir. Bu riskler ise ancak, yaklaşık maliyet belirleme sürecinin dikkatli ve özenli bir biçimde yürütülmesi, bu noktada yasal düzenlemelerin öngördüğü yöntemlerden yararlanılarak gerçekçi bir maliyet analizinin yapılması ile bertaraf edilebilecektir.

İdare bulguya ilişkin olarak cevabında, bahsi geçen ihalelere ilişkin yaklaşık maliyet hazırlanırken genel olarak kamu kurumları tarafından yayınlanan birim fiyatların kullanıldığı, bazı iş kalemlerinde ise piyasa araştırması yoluyla yaklaşık maliyetin belirlendiği, yaklaşık maliyet içerisinde fiyatı piyasadan alınan iş kalemlerinin ağırlığının fazla olduğu, yapılan ihaleler sonucunda en çok bu iş kalemlerinde sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyet arasında fark oluştuğunu ifade etmiştir. Yine İdare cevabında, 2015-2019 yılları arasında gerçekleştirilen renkli ve desenli asfalt tretuvar kaplama yapılması işlerinde rekabetin artmasının, piyasada iş yapabilme isteğinin, İdarenin hakedişleri zamanında ödemesi ve kar beklentisindeki azalışlar sonrasında sözleşme bedelinin yaklaşık maliyet bedeline oranı azalış yönünde bir grafik eğrisi oluşturduğunu, sözleşme bedellerinin yaklaşık maliyet bedellerine oranlarının %49 ile %67 aralığında olmasının, rekabetin yoğunluğunun ve kamu yararının Türkiye ortalamasından daha yüksek gerçekleştiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilmesi gerektiğini bildirdikten sonra; bundan sonraki süreçte yapılacak ihalelerde bulguda belirtilen hususların göz önüne alınacağı belirtilmiştir.

İdare her ne kadar cevabında, rekabet ortamı, hakedişlerinin zamanında ödenmesi, piyasada iş yapma isteğinin artması gibi nedenlerin sözleşme fiyatlarının yaklaşık maliyetin %49 ile %67 aralığında olmasına neden olduğunu ifade etmiş ise de; bulguda da, yaklaşık maliyetin İdarenin belirtmiş olduğu piyasa ve ödeme şartlarının da dikkate alarak belirlenmesi, 4734 sayılı Kanun'un da buna imkan tanıdığı ve kamu yararının sağlanması açısından bunun değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

www.balioglu.net

Açıklanan nedenlerle, yapılacak ihalelerde, yaklaşık maliyet tespitleri yukarıda belirtilen hususlar göz önüne alınarak gerçekçi bir şekilde yapılarak kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 22: Mali Tabloların Eki Olarak Önemli Muhasebe Politikaları ve Açıklayıcı Notların Sunulmaması

Belediyenin 2020 yılı bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunda Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mali Tablo Hazırlama Rehberi gereği yer verilmesi gereken "Önemli Muhasebe Politikaları ve Açıklayıcı Notlar" hazırlanmamış ve mali tablolara ek olarak sunulmamıştır.

08.01.2018 tarih ve 2018/11321 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde önemli değişiklikler yapılmıştır.

Yönetmelik'e 2018/11321 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile eklenen "Önemli muhasebe politikaları ve açıklayıcı notlar" başlıklı 326/A maddesinde, mali tabloların en iyi şekilde anlaşılması amacıyla kamu idarelerince seçilen ve uygulanan önemli muhasebe politikaları hazırlanan mali tablolara ek olarak sunulacağı, muhasebe düzenlemelerinde hangi muhasebe politikalarının uygulanacağına ilişkin açık bir şekilde hüküm bulunması halinde bu düzenlemelerin ilgili hükümlerine atıflar yapılabileceği, mali tabloların notlar bölümünde muhasebe politikalarına ilişkin hangi bilgilere yer verileceği, sunulan muhasebe politikalarının ve mali tablolara ilişkin notların hangi bilgileri içereceği, kontrol edilen kurum ya da kuruluşlar ile kontrol eden idareler tarafından karşılıklı ilişkilerin açıklanacağı, devlet muhasebesi standartlarında açıklanması öngörülen hususlara mali tabloların dipnotlarında yer verileceği, mali tabloların anlaşılır olması ve diğer kamu idarelerinin mali tablolarıyla karşılaştırılabilmesi için notlar sunulabileceği, çerçeve hesap planında yer verilmemiş olmasına rağmen açıklanması önemli olan hususlara notlar bölümünde yer verileceği düzenlenmiştir.

Yönetmelik'in *"Mali raporlamada süreler"* başlıklı 327'nci maddesinde göre, temel mali tablolar yıllık dönemler itibarıyla takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar, diğer mali tablolar ise aylık dönemler itibarıyla takip eden ayın sonuna kadar hazırlanarak idarelerin resmi internet sitesinde yayınlanır.

Mali tabloların sunulmasına ilişkin 21.02.2019 tarihli Hazine ve Maliye Bakanlığı genel yazısında anılan Yönetmelik'te yapılan değişiklikle getirilen yeni düzenlemenin, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince 2018 yılına ilişkin mali tabloların sunulması sırasında ilk defa

www.balioglu.net

uygulanacak olması nedeniyle; idarelerce hazırlanacak mali tabloların adil gösterimini ve ilgililiğini, karşılaştırılabilirliğini, doğrulanabilirliğini ve anlaşılabilirliğini arttırmak, uygulamayı yönlendirmek ve uygulama birliğini sağlamak amacıyla hazırlanan *"Mali Tablo Hazırlama Rehberi"*nin yayımlandığı belirtilerek, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından 2018 yılına ilişkin mali tablolarının anılan Rehber'de belirtilen esaslar çerçevesinde hazırlanıp yayımlanmasının gerektiği belirtilmiştir.

Hal böyleyken, Belediyenin bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunda Yönetmelik ve Rehber gereği yer verilmesi gereken önemli muhasebe politikaları ve açıklayıcı notların bulunmadığı görülmüştür.

www.balioglu.net

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
https://www.sayistay.gov.tr

www.balioglu.net

8. EKLER

EK 1: İZLEME

Önceki Yıl Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	**Yıl**	**İdare Tarafından Yapılan İşlem**	**Açıklama**
Teknik Şartnameye Aykırı Araç Çalıştırılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulguda belirtilen ve işin teknik şartnamesindeki özellikleri taşımayan araçların değiştirilerek Şartnameye uygun yeni araçların çalıştırıldığı görülmüştür.
Yeni Birim Fiyatın Hatalı Tespit Edilmesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Denetim döneminde yapılan yeni birim fiyat tespiti işlemlerinde bulguda belirtilen hususlara riayet edildiği, yeni birim fiyatların Yapım İşleri Genel Şartnamesi'ne uygun şekilde belirlendiği görülmüştür.
İhale Dokümanlarında Belirsizlik İçeren Düzenlemelere Yer Verilmesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Denetim döneminde yapılan ve benzer nitelikte olan işlerin ihale dokümanlarında, cezaya ve araç talebine ilişkin belirsizlik içeren, düzenlemelere yer verilmediği görülmüştür.
Yapım İşlerinde Yaklaşık Maliyetin Gerçekçi Hazırlanmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 21 numaralı ve "Yapım İşlerinde Yaklaşık Maliyetin

www.balioglu.net

			Gerçekçi Hazırlanmaması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Yaklaşık Maliyetin Yanlış Hazırlanması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Denetim dönemindeki Asflat alım ve yapım işlerinde yaklaşık maliyetin mevzuata uygun olarak, TÜİK İnşaat maliyet Endeksi ve Değişim Oranına göre güncellendiği görülmüştür.
Yapım İşi İhalelerine Katılım ve Yeterlilik Kriterlerinin Eksik Belirlenmesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Denetim döneminde yapılan ihalelerde yapı ruhsatına tabi işler için YAMSİS belgesinin yeterlilik kriteri olarak belirlendiği görülmüştür.
Yapım Karşılığı Kiralama İşinde Tespit Edilen Eksiklikler	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu işe ilişkin olarak Fen İşleri Müdürlüğünce gerekli denetimlerin yapıldığı, ruhsat işlemlerine başlanıldığı görülmüştür.
Temsil ve Ağırlama Bütçesinin Başkanlık Makamı Dışındaki Birimler Tarafından Kullanılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Diğer harcama birimlerinin söz konusu bütçe tertibinden harcama yapması uygulamasının sona erdirildiği görülmüştür.
Kamu Kurum ve Kuruluşları Tarafından Yaptırılan İnşaatların Müteahhitlerinden Yapı Kullanma İzni Harcı Alınmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 8 numaralı ve "Belediyenin Bazı Alacaklarının Zamanaşımına Uğratılması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Kompanzasyon Sisteminin Bakım, Onarım ve Arızalarının Zamanında Yapılmaması Nedeniyle Reaktif Enerji Bedelinin Ödenmesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Kompanzasyon sisteminin bakımının yaptırıldığı ve son bir yıl içinde ödenen reaktif enerji bedelinin ilgili dağıtım şirketinden talep edildiği görülmüştür.

www.balioglu.net

Emlak Vergisine İlişkin Gerekli Kontrollerin Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 19 numaralı ve "Yapı Kayıt Belgesi Alınan Yerlerin Emlak Vergisinin Alınmaması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Ecrimisilin Bir Taşınmaz Yönetim Biçimi Haline Gelmesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 12 numaralı ve "Ecrimisilin Bir Taşınmaz Yönetim Biçimi Haline Gelmesi" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Belediye Tarafından Verilen İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarının Doğru ve Güvenilir Veriler Sunamaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 7 numaralı ve "Belediye Tarafından Verilen İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarının Doğru ve Güvenilir Veriler Sunamaması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Belediye Sınırları İçindeki Bazı İşletmelerin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyette Bulunmaları	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulguda geçen otel işletmelerinin ruhsatlandırılmasına ilişkin işlemlere başlanıldığı görülmüştür.
Telekomünikasyon Alt Yapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Takip ve Tahsilinin Yapılmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Fen işleri Müdürlüğünce 26.02.2020 tarih ve E.9708 sayılı evrakla yönetmeliğin geçerli olduğu tarihten itibaren geçiş bedellerinin hesaplanarak Belediyeye bildirilmesi ve ödenmesi ile ilgili yazı yazılmıştır.

www.balioglu.net

			İlgili yazıya cevap gelmemesi üzerine 03.04.2020 tarih ve E.14579 sayılı yazı ile tekrar geçiş bedeli ücreti ödenmesi talebinde bulunulmuştur.
Sosyal Denge Sözleşmesine Konusu Dışında Hüküm Konulması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu sözleşme hükümlerinin ek protokol ile sözleşmeden çıkarıldığı görülmüştür.
İşçilere Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Konu ile ilgili bir Genelge çıkarılmış olup çalışmalar devam etmektedir.
Banka Hesabı ve Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı Arasında Uyumsuzluk Bulunması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 3 numaralı ve "Banka Hesabı ve Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı Arasında Uyumsuzluk Bulunması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Gecekondu Fonunun Oluşturulmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Gecekondu fonu için bir banka hesabı açıldığı görülmüştür.
Mahkeme Kararı ile Kesinleşmiş Alacağın Tahsilatı İşlemlerine Başlanılmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Tahsil sürecinin başlatılmış olduğu görülmüştür.
Ortak Altyapı Hizmetleri Kapsamında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Tahsil Edilen Gelirlerden Kuruma Aktarılması Gereken Gelirlerin Takibinin Yapılmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Söz konusu alacak tutarları ilgili İdareden yazı yoluyla talep edilmiştir.
İlk Madde ve Malzemelerin Yıl Sonunda Toplu Olarak Giderleştirilmesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulguda yer verilen hatalı uygulamaya son verildiği, ilk madde ve malzemelerin en geç 3 ay içerisinde giderleştirildiği görülmüştür.

www.balioglu.net

Hurda İşlemlerinin Sağlıklı Bir Şekilde Yürümesini Sağlayacak Hurda Yönetim Sistemi Kurulmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 4 numaralı ve "Hurda İşlemlerinin Sağlıklı Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlayacak Hurda Yönetim Sistemi Kurulmaması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Taşınmaz Kayıt İşlemlerinin Tamamlanmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 17 numaralı ve "Taşınmaz Kayıt İşlemlerinin Tamamlanmaması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Bütçe İçi ve Bütçe Dışı İşletmelere İlişkin Faaliyet İzleme ve Değerlendirme Raporu Hazırlanmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 10 numaralı ve "Bütçe İçi İşletme ve Şirketlere İlişkin Faaliyet İzleme ve Değerlendirme Raporu Hazırlanmaması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
İhtisas Komisyonları ve Bu Komisyonların Çalışmalarına İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmemiş Olması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 13 numaralı ve "İhtisas Komisyonları ve Bu Komisyonların Çalışmalarına İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmemiş

www.balioglu.net

			Olması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Mevzuatta Belirtilen Sıraya Göre Ödenmemesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 9 numaralı ve "Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Mevzuatta Belirtilen Sıraya Göre Ödenmemesi" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının Zamanında Gönderilmemesi	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Söz konusu borca ilişkin olarak; 2020 yılında belli bir tutar gönderilmiş olup kalan tutarın yapılandırılmasına ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.
Dönem Sonu İşlemlerinin Zamanında Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 11 numaralı ve "Dönem Sonu İşlemlerinin Zamanında Yapılmaması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Tahsil Edilemeyen İdari Para Cezalarının Çok Yüksek Tutarlara Ulaşması ve Muhasebe Kayıtlarına Yansıtılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun “Diğer Bulgular" bölümünde yer alan 22 numaralı ve “Mali Tabloların Eki Olarak Önemli Muhasebe Politikaları ve Açıklayıcı Notların Sunulmaması” başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
İndirim Konusu Yapılması Gereken KDV'nin İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabında Muhasebeleştirilmemesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular"

www.balioglu.net

			bölümünde yer alan 4 numaralı ve "İndirim Konusu Yapılması Gereken KDV'nin İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabında Muhasebeleştirilmemesi" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabının Doğru Bilgi Sunmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bu hesaba ilişkin olarak düzeltici muhasebe işlemlerinin yapıldığı, söz konusu hesapta bulunan tutarın kayıtlardan çıkarıldığı görülmüştür.
Takipteki Kurum Alacakları Hesabının Gerçek Durumunu Yansıtmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bu hesaba ilişkin olarak düzeltici muhasebe işlemlerinin yapıldığı, hesabın doğru bilgi sunmasını teminen alacak tutarının tamamının muhasebe sistemine aktarıldığı görülmüştür.
Belediyenin İller Bankasındaki Sermaye Payının Mali Rapor ve Tablolarda Eksik Gösterilmesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde yer alan 5 numaralı ve "Belediyenin İller Bankasındaki Sermaye Payının Mali Rapor ve Tablolarda Eksik Gösterilmesi" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Doğruyu Yansıtmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bu hususta düzeltici muhasebe işleminin yapılarak mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermaye tutarı ile muhasebe sisteminde yer alan tutar arasındaki eşitliğin sağlandığı görülmüştür.

www.balioglu.net

Sermaye Taahhütleri Hesabının Doğruyu Yansıtmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Sermaye taahhütleri hesabına ilişkin olarak düzeltici muhasebe işlemlerinin yapıldığı, sermaye taahhütlerinin tamamının yerine getirilmesi nedeniyle bu hesapta herhangi bir bakiye bulunmadığı görülmüştür.
Mali Tabloların Taşınmazlara İlişkin Doğru Bilgi Sunmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde yer alan 3 numaralı ve "Mali Tabloların Taşınmazlara İlişkin Doğru Bilgi Sunmaması" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
Yol Yapım, Bakım ve Onarım İşleri Kapsamında Yapılan Harcamaların Yeraltı ve Yerüstü Düzenler Hesabına Kaydedilmesi Gerekirken Doğrudan Giderleştirilmesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde yer alan 1 numaralı ve "Taşınmazlar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi " başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.
İrtifak Hakkı Olarak Verilen Taşınmazların Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabında İzlenmemesi	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Maliyet hesabı 2020 yılı içerisinde yapılmış, kayıt işlemi ise 2021 yılında gerçekleştirilmiştir.
Tahsisli Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu taşınmazların muhasebe kayıtlarına alındığı görülmüştür.
Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Gerçeği Yansıtmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulguda yer verilen hatalı uygulamaya son verildiği, yapımı tamamlanmayan yatırım harcamalarının 258 hesabında izlendiği görülmüştür.

www.balioglu.net

Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile Birikmiş Amortismanlar Hesabının Kullanılmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu hesap kullanılmaya başlanmış ve Belediye'nin Bilançosunda yer almıştır.
Belediye Şirketine Olan Borcun Bütçe Emanetleri Hesabında İzlenmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulguda yer verilen hatalı uygulamaya ilişkin düzeltici muhasebe işlemi tesis edilerek söz konusu tutarların 320 hesabına alındığı görülmüştür.
Yapı Denetim Hizmet Bedeli Paylarının Gelir Kaydedilmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu bedellerin gelir kaydedildiği görülmüştür.
Yapım İşleri Sözleşmelerinde Öngörülen Geçici Kabul Eksikliği Karşılığı Tutarların Hakedişlerden Kesilmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Benzer işlerde geçici kabul noksanları kesintisinin yapılmaya başlandığı görülmüştür.
Sözleşmelere Dayanılarak Girişilen Taahhütlerin Muhasebeleştirilmemesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu hususta gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüş olup söz konusu tespit Raporumuzun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde yer alan 2 numaralı ve "Sözleşmelere Dayanılarak Girişilen Taahhütlerin Muhasebeleştirilmemesi" başlıklı bulgu ile yeniden Rapora alınmıştır.

www.balioglu.net